

Käesolev tekst on üksnes dokumenteerimisvahend ning sel ei ole mingit õiguslikku mõju. Liidu institutsioonid ei vastuta selle teksti sisu eest. Asjakohaste õigusaktide autentsed versioonid, sealhulgas nende preambulid, on avaldatud Euroopa Liidu Teatajas ning on kättesaadavad EUR-Lexi veebisaidil. Need ametlikud tekstid on vahetult kättesaadavad käesolevasse dokumenti lisatud linkide kaudu

►B EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2003/87/EÜ,
13. oktoober 2003,
millega luuakse ►M9 liidus ◀ kasvuhoonegaaside ►C3 lubatud heitkoguse ühikutega ◀
kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ
(EMPs kohaldatav tekst)
(ELT L 275, 25.10.2003, lk 32)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
►M1	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/101/EÜ 27. oktoober 2004	L 338	18	13.11.2004
►M2	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/101/EÜ, 19. november 2008	L 8	3	13.1.2009
►M3	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 219/2009, 11. märts 2009	L 87	109	31.3.2009
►M4	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/29/EÜ, 23. aprill 2009	L 140	63	5.6.2009
►M5	Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus nr 1359/2013/EL, 17. detsember 2013	L 343	1	19.12.2013
►M6	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 421/2014, 16. aprill 2014	L 129	1	30.4.2014
►M7	Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus (EL) 2015/1814, 6. oktoober 2015	L 264	1	9.10.2015
►M8	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/2392, 13. detsember 2017	L 350	7	29.12.2017
►M9	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2018/410, 14. märts 2018	L 76	3	19.3.2018
►M10	Komisjoni delegeeritud otsus (EL) 2020/1071, 18. mai 2020	L 234	16	21.7.2020
►M11	Komisjoni delegeeritud määrus (EL) 2021/1416, 17. juuni 2021	L 305	1	31.8.2021

Muudetud:

►A1	Horvaatia ühinemisleping (2012)	L 112	21	24.4.2012
-----	---------------------------------	-------	----	-----------

Parandatud:

- C1 Parandus, ELT L 199, 2.8.2011, lk 76 (2003/87/EÜ)
- C2 Parandus, ELT L 140, 14.5.2014, lk 177 (421/2014)
- C3 Parandus, ELT L 2, 5.1.2018, lk 16 (2003/87/EÜ)

▼ BEUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV
2003/87/EÜ,

13. oktoober 2003,

millega luuakse ► M9 liidus ◄ kasvuhoonegaaside ► C3 lubatud heitkoguse ühikutega ◄ kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ

(EMPs kohaldatav tekst)

▼ M2

I PEATÜKK

ÜLDSÄTTED

▼ B*Artikkel 1***Sisu**

Käesoleva direktiiviga luuakse ► M9 liidus ◄ kasvuhoonegaaside ► C3 lubatud heitkoguse ühikutega ◄ kauplemise süsteem (edaspidi „► M9 ELi HKS ◄”), mille eesmärk on vähendada tulemuslikult ja majanduslikult tõhusalt kasvuhoonegaaside heitkoguseid.

▼ M4

Samuti näeb käesolev direktiiv ette tõsta kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise taset, et aidata kaasa sellise vähendamise taseme saavutamisele, mis on teaduslikult vajalik tõsiste kliimamuutuste vältimiseks.

Käesolev direktiiv sisaldab ka sätteid ► M9 liidu ◄ rangema, 20 % ületava heitkoguste vähendamise kohustuse hindamiseks ja rakendamiseks, mida kohaldatakse pärast sellise rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu heakskiitmist ► M9 liidu ◄ poolt, mille tulemusel vähendatakse kasvuhoonegaaside heitkoguseid suuremal määral, kui on nõutud artiklis 9, vastavalt Euroopa Ülemkogu 2007. aasta märtsis toimunud kohtumisel toetatud 30 % kohustusele.

▼ B*Artikkel 2***Reguleerimisala**

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse I lisas loetletud tegevusaladest tulenevate heitkoguste ja II lisas loetletud kasvuhoonegaaside suhtes.

2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse, ilma et see piiraks direktiivist 96/61/EÜ tulenevaid nõudeid.

▼ M2

3. Käesoleva direktiivi kohaldamisest Gibraltari lennujaama suhtes ei järeldu, et see kahjustaks Hispaania Kuningriigi ja Ühendkuningriigi õiguslikke positsioone nende vaidluses selle territooriumi suveräänsuse üle, kus lennujaam paikneb.

▼B*Artikkel 3***Mõisted**

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) ►**C3** *lubatud heitkoguse ühik* ◄ – kindlaksmääratud aja jooksul atmosfääri ühe tonni süsinikdioksiidi ekvivalentkoguste paiskamise ►**C3** *lubatud heitkoguse ühik* ◄, mis kehtib üksnes käesoleva direktiivi nõuete täitmisel ja mida on võimalik üle anda kooskõlas käesoleva direktiivi sätetega;

▼M2

- b) „*heitkogus*” – käitise allikatest pärinevate kasvuhoonegaaside heide atmosfääri või I lisas nimetatud lennutegevust sooritava õhusõiduki selliste gaaside heide, mis on nimetatud tegevuse osas täpsustatud;

▼M4

- c) *kasvuhoonegaasid* – II lisas loetletud gaasid ning muud looduslikud ja inimtekkelised atmosfääri gaasilised koostisosad, mis neelavad ja kiirgavad infrapunast kiirgust;

▼B

- d) *kasvuhoonegaaside* ►**C3** *heiteluba* ◄ – kooskõlas artiklitega 5 ja 6 väljaantud luba;
- e) *käitis* – paikne tehniline üksus, kus tegeldakse ühe või mitme I lisas loetletud tegevusega ja muu tegevusega, mis on tehniliselt otseselt seotud kõnealuses tegevuskohas teostatava tegevusega, mis võivad mõjutada heitkoguseid ja saastust;

▼C3

- f) *käitaja* – isik, kes käitab käitist, kontrollib selle tööd või, kui see on siseriiklike õigusaktide kohaselt ette nähtud, isik, kellele on antud määrav majanduslik otsustusõigus käitise tehnilise toimimise suhtes;

▼B

- g) *isik* – iga füüsiline või juriidiline isik;

▼M9

- h) *uus osaleja* – käitis, kus toimub üks või mitu I lisas loetletud tegevust ja mis on saanud kasvuhoonegaaside heiteloa esimest korda ajavahemikul, mis algab kolm kuud enne artikli 11 lõike 1 kohase loetelu esitamise kuupäeva ja lõpeb kolm kuud enne järgmise kõnealuse artikli kohase loetelu esitamise kuupäeva;

▼B

- i) *üldsus* – üks isik või mitu isikut ja vastavalt siseriiklikele õigusaktidele või tavadele isikute ühendused, organisatsioonid või rühmad;
- j) *ühe tonni süsinikdioksiidi ekvivalentkogus* – üks tonn süsinikdioksiidi või mõne muu II lisas loetletud globaalset soojenemist tekitada võiva kasvuhoonegaasi kogus;

▼ **M1**

- k) „*I lisa osapool*” – Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni (ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni) I lisas nimetatud osapool, kes on ratifitseerinud Kyoto protokolli vastavalt Kyoto protokolli artikli 1 lõikele 7;
- l) „*projektitegevus*” – I lisas toodud ühe või mitme osapoole poolt heakskiidetud projektikohane tegevus Kyoto protokolli artiklite 6 või 12 ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Kyoto protokolli põhjal vastu võetud otsuste alusel;
- m) „*heitkoguste vähendamise ühik*” või „*HVÜ*” – ühik, mis on välja antud Kyoto protokolli artikli 6 ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Kyoto protokolli põhjal vastu võetud otsuste alusel;
- n) „*tõendatud heitkoguste vähendamise ühik*” või „*THV*” – ühik, mis on välja antud Kyoto protokolli artikli 12 ja ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Kyoto protokolli põhjal vastu võetud otsuste alusel;

▼ **M2**

- o) „*õhusõiduki käitaja*” – isik, kes käitab õhusõidukit ajal, mil see sooritab I lisas nimetatud lennutegevust, või juhul, kui nimetatud isik ei ole teada või on õhusõiduki omaniku poolt tuvastamata, õhusõiduki omanik;
- p) „*kommertsõhustranspordi teostaja*” – õhusõiduki käitaja, kes tasu eest osutab avalikkusele regulaar- ja mitteregulaarlendude teenust reisijate, kauba või posti veoks;
- q) „*haldav liikmesriik*” – liikmesriik, kes vastavalt artiklile 18a vastutab ► **M9** ELi HKSi ◀ haldamise eest seoses õhusõiduki käitajaga;
- r) „*omistatud lennunduse heitkogused*” – kõikide I lisas nimetatud lennutegevuste alla kuuluvate ja liikmesriigi territooriumil asuvalt lennuväljalt väljuvate või sellisele lennuväljale kolmandast riigist saabuvate lendude heitkogused;
- s) „*varasemad lennunduse heitkogused*” – 2004., 2005. ja 2006. kalendriaastal I lisas nimetatud lennutegevust sooritavate õhusõidukite tekitatud heitkoguste aasta keskmine;

▼ **M4**

- t) „*põletamine*” – mis tahes kütuste oksüdeerimine olenemata nimetatud protsessi käigus saadava soojuse, elektri- või mehaanilise energia kasutamise viisist ja muud otseselt seotud tegevused, sh heitgaaside puhastamine;
- u) „*elektritootja*” – käitis, mis 1. jaanuaril 2005 või pärast seda on tootnud elektrienergiat müügiks kolmandatele isikutele ja milles ei tegeleta ühegi teise I lisas loetletud tegevusalaga peale kütuse põletamise.

▼ **M2**II PEATÜKK
LENNUNDUS*Artikkel 3a***Reguleerimisala**

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse I lisas nimetatud lennutegevustega seotud ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eraldamise ja väljaandmise suhtes.

*Artikkel 3b***Lennutegevused**

2. augustiks 2009 töötab komisjon ►**M9** kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega ◀ välja I lisas loetletud lennutegevuste üksikasjaliku tõlgendamise suunised.

*Artikkel 3c***Lennunduse ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogus**

1. Ajavahemikul 1. jaanuar 2012 kuni 31. detsember 2012 moodustab õhusõiduki käitajatele eraldatavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogus 97 % varasematest lennunduse heitkogustest.

2. ►**M9** Artiklis 13 ◀ osutatud ajavahemikul, mis algab 1. jaanuaril 2013, ning juhul, kui pärast artikli 30 lõikes 4 osutatud läbivaatamist ei ole tehtud muudatusi, ka igal järgneval ajavahemikul, moodustab õhusõiduki käitajatele eraldatavate lennunduse ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogus 95 % varasematest lennunduse heitkogustest korrutatuna kõnealusesse ajavahemikku jäävate aastate arvuga.

Protsendimäära võib läbi vaadata käesoleva direktiivi üldise läbivaatamise käigus.

3. Komisjon vaatab üle õhusõiduki käitajatele kooskõlas artikli 30 lõikega 4 eraldatavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkoguse.

▼ **M8**

3a. Väljaspool Euroopa Majanduspiirkonda (EMP) asuvate riikide lennuväljadele maanduvate ja sealt väljuvate lendudega seotud lennutegevusele pärast 31. detsembrist 2023 lubatud heitkoguse ühikute eraldamisel võetakse arvesse artiklis 28b osutatud läbivaatamist.

▼ **M2**

4. 2. augustiks 2009 teeb komisjon parimatele kättesaadavatele andmetele tuginedes otsuse varasemate lennunduse heitkoguste kohta, esitades sealhulgas tegelikku lennuliiklust käsitleval tabelil põhineva hinnangu. Selle otsuse vaatab läbi artikli 23 lõikes 1 osutatud komitee.

*Artikkel 3d***Lennunduse ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ enampakkumise teel eraldamise meetod**

1. Artikli 3c lõikes 1 osutatud ajavahemikul pannakse enampakkumisele 15 % ►**C3** lubatud heitkoguse ühikutest ◀.

▼ **M8**

2. Alates 1. jaanuarist 2013 pannakse enampakkumisele 15 % lubatud heitkoguse ühikutest. Komisjon teeb uuringu, mis käsitleb lennundussektori võimet kanda CO₂-kulud üle oma klientidele, pidades silmas ELi HKSi ja Rahvusvahelise Tsiviillennunduse Organisatsiooni (ICAO) välja töötatud ülemaailmset turupõhist meetet. Uuringus hinnatakse lennundussektori võimet kanda üle nõutud heitkoguse ühikute kulusid, võrreldes seda tööstuse ja energiasektoriga, et esitada ettepanek suurendada enampakkumiste osa vastavalt artikli 28b lõikes 2 osutatud läbivaatamise tulemustele, võttes arvesse ülekantud kulude analüüsi, kaaludes kohandamist teiste sektoritega ja eri transpordiliikide konkurentsivõimet.

▼ **M9**

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses üksikasjaliku korraga, mis puudutab liikmesriikide poolt lennunduse lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisel müümist vastavalt käesoleva artikli lõigetele 1 ja 2 või artikli 3f lõikele 8. Iga liikmesriik peab igal ajavahemikul müüma enampakkumisel sellise hulga lubatud heitkoguse ühikuid, mis on proportsionaalne vastava liikmesriigi osaga võrdlusaastal kõigile liikmesriikidele omistatud lennunduse heitkoguste koguhulgast, millest on teatatud vastavalt artikli 14 lõikele 3 ja mis on tõendatud vastavalt artiklile 15. Artikli 3c lõikes 1 osutatud ajavahemiku võrdlusaasta on 2010 ning iga järgneva artiklis 3c osutatud ajavahemiku võrdlusaasta on kalendriaasta, mis lõpeb 24 kuud enne selle ajavahemiku algust, mida enampakkumine hõlmab. Delegeeritud õigusaktidega tuleb tagada artikli 10 lõike 4 esimeses lõigus sätestatud põhimõtete austamine.

▼ **M8**

4. Kogu lubatud heitkoguse ühikute enampakkumisest saadud tulu tuleks kasutada võitlemiseks kliimamuutusega liidus ja kolmandates riikides, muu hulgas selleks, et vähendada kasvuhoonegaaside heidet, kohaneda kliimamuutuste mõjuga liidus ja kolmandates riikides, eriti arenguriikides, rahastada kliimamuutuste mõju leevendamise ja sellega kohanemisega seotud teadus- ja arendustegevust, sealhulgas eeskätt aeronautika ja õhutranspordi valdkonnas, vähendada heidet vähesaastavate transpordivahendite abil ning katta ELi HKSi halduskulusid. Enampakkumise tulu tuleks kasutada ka selleks, et rahastada ühiseid projekte, mis käsitlevad kasvuhoonegaaside ► **C3** heitele ◀ vähendamist lennundussektoris, nagu Euroopa lennuliikluse uue põlvkonna juhtimissüsteemi (SESAR) ühisettevõtte ja Clean Sky ühised tehnoloogialgatused, ning algatusi, mis võimaldavad GNSSi laialdast kasutamist satelliitnavigatsiooni ja koostalitlusvõime suutlikkuse jaoks kõigis liikmesriikides, eelkõige projekte, mis parandavad aeronavigatsiooni infrastruktuuri, aeronavigatsiooniteenuste osutamist ja õhuruumi kasutamist. Enampakkumise tuludega võib rahastada ka annetusi ülemaailmse energiatõhususe ja taastuvenergia fondile ning meetmeid metsade raadamise vältimiseks. Eriti tähelepanelikud peaksid olema need liikmesriigid, kes kasutavad seda tulu teadus- ja innovatsiooniprogrammide või -algatuste kaasrahastamiseks teadusuuringute 9. raamprogrammi raames. Liidu kohustuste täitmiseks on väga oluline tagada käesoleva direktiivi kohaste lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise tulu kasutamise läbipaistvus.

▼ **M8**

Liikmesriigid teavitavad komisjoni käesoleva lõike esimese lõigu kohaselt võetud meetmetest.

▼ **M2**

5. Käesoleva direktiivi kohaselt komisjonile esitatav teave ei vabasta liikmesriike asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud teatamiskohustusest.

Artikkel 3e

Õhusõiduki käitajatele lennunduse ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ eraldamine ja väljaandmine

1. Iga artiklis 3c osutatud ajavahemiku kohta võib iga õhusõiduki käitaja taotleda lennunduse ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ eraldamist; mis eraldatakse tasuta. Taotluse võib teha, esitades haldava liikmesriigi pädevale asutusele kõnealuse õhusõiduki käitaja sooritatud I lisas nimetatud lennutegevusi puudutavad tõendatud tonnkilomeetrite andmed seireaasta kohta. Käesoleva artikli kohaldamisel on seireaasta kalendriaasta, mis lõpeb 24 kuud enne taotlusega hõlmatud ajavahemiku algust vastavalt IV ja V lisale, või artikli 3c lõikes 1 osutatud ajavahemikuga seoses aasta 2010. Taotlus esitatakse vähemalt 21 kuud enne taotlusega hõlmatava ajavahemiku algust või artikli 3c lõikes 1 osutatud ajavahemikuga seoses 31. märtsiks 2011.

2. Liikmesriigid esitavad lõike 1 alusel saadud taotlused komisjonile vähemalt kaheksateist kuud enne selle ajavahemiku algust, mida taotlus hõlmab, või artikli 3c lõikes 1 osutatud ajavahemikuga seoses 30. juuniks 2011.

3. Komisjon arvutab vähemalt viisteist kuud enne iga artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku algust või artikli 3c lõikes 1 osutatud ajavahemikuga seoses 30. septembriks 2011 välja, ja võtab vastu otsuse, kus on sätestatud:

- a) asjaomaseks ajavahemikuks vastavalt artiklile 3c eraldatava ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ üldkoguse;
- b) asjaomasel ajavahemikul vastavalt artiklile 3d enampakkumisele esitatavate ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ arvu;
- c) asjaomasel ajavahemikul vastavalt artikli 3f lõikele 1 õhusõiduki käitajate jaoks erireservis olevate ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ arvu;
- d) asjaomasel ajavahemikul tasuta eraldatavate ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ arvu, mis saadakse punktides b ja c osutatud ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ arvude lahutamisel punkti a kohaselt kindlaks määratud ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ üldkogusest, ja
- e) võrdlusaluse, mida kasutatakse ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ tasuta eraldamiseks nendele õhusõiduki käitajatele, kelle taotlused esitati komisjonile vastavalt lõikele 2.

Punktis e osutatud võrdlusaluse (►C3 lubatud heitkoguse ühikud ◄ tonnkilomeetri kohta) arvutamiseks jagatakse punktis d osutatud ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ arv tonnkilomeetrite andmete summaga, mis on esitatud vastavalt lõikele 2 komisjonile esitatud taotlustes.

▼ **M2**

4. Kolme kuu jooksul pärast seda, kui komisjon on võtnud vastu lõikes 3 osutatud otsuse, arvutab ja avaldab iga haldav liikmesriik:

- a) ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkoguse, mis eraldatakse igale lõike 2 kohaselt komisjonile taotluse esitanud õhusõiduki käitajale asjaomaseks ajavahemikuks ning mille arvutamiseks korrutatakse taotluses esitatud tonnkilomeetrite andmed lõike 3 punktis e osutatud võrdlusalusega, ning
- b) igale õhusõiduki käitajale igal aastal eraldatavad ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀, mis määratakse kindlaks, jagades punkti a alusel arvutatava kogu ajavahemikuks eraldatud ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkoguse sellesse ajavahemikku jäävate aastate arvuga, mil õhusõiduki käitaja on sooritanud I lisas nimetatud lennutegevust.

5. 2012. aasta 28. veebruariks ja iga järgneva aasta 28. veebruariks annab haldava liikmesriigi pädev asutus igale õhusõiduki käitajale välja sellele õhusõiduki käitajale käesoleva artikli või artikli 3f kohaselt asjaomasel aastal eraldatava ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ arvu.

*Artikkel 3f***Erireserv teatavate õhusõiduki käitajate jaoks**

1. Igal artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemikul pannakse ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogusest 3 % õhusõiduki käitajate erireservi. Need on õhusõiduki käitajad:

- a) kes alustavad I lisas nimetatud lennutegevuste alla kuuluvaid tegevusi pärast vaatlusaastat, mil artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku kohta esitati artikli 3e lõike 1 kohaselt tonnkilomeetrite andmed, või
- b) kelle tonnkilomeetrite andmed suurenesid keskmiselt enam kui 18 % aastas vaatlusaasta, mil artikli 3e lõike 1 kohaselt esitati artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku kohta tonnkilomeetrite andmed, ja selle ajavahemiku teise kalendriaasta vahelisel ajal,

ning kelle punkti a kohane tegevus või punkti b kohane täiendav tegevus ei kujuta endast täielikult või osaliselt eelnevalt teise õhusõiduki käitaja poolt sooritatud tegevuse jätkamist.

2. Lõike 1 tingimustele vastav õhusõiduki käitaja võib taotleda erireservist ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ tasuta eraldamist, esitades taotluse seda käitajat haldava liikmesriigi pädevale asutusele. Iga taotlus esitatakse taotlusega hõlmatava artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku kolmanda aasta 30. juuniks.

Õhusõiduki käitajale lõike 1 punkti b kohaselt eraldatud ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ kogus ei või ületada 1 000 000.

▼ **M2**

3. Lõike 2 kohaselt esitatav taotlus:
 - a) sisaldab kooskõlas IV ja V lisaga tõendatud tonnkilomeetrite andmeid I lisas nimetatud lennutegevuste kohta, mida õhusõiduki käitaja sooritas taotlusega hõlmatava artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku teisel kalendriaastal;
 - b) sisaldab tõendeid selle kohta, et lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, ning
 - c) lõike 1 punkti b tingimustele vastavate õhusõiduki käitajate puhul on selles näidatud:
 - i) asjaomase õhusõiduki käitaja poolt läbitud tonnkilomeetrite arvu suurenemine protsentides vaatlusaasta, mil artikli 3e lõike 1 kohaselt esitati artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku kohta tonnkilomeetrite andmed, ja selle ajavahemiku teise kalendriaasta vahelisel ajal;
 - ii) asjaomase õhusõiduki käitaja poolt läbitud tonnkilomeetrite absoluutarvu kasv vaatlusaasta, mil artikli 3e lõike 1 kohaselt esitati artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku kohta tonnkilomeetrite andmed, ja selle ajavahemiku teise kalendriaasta vahelisel ajal ning
 - iii) asjaomase õhusõiduki käitaja poolt läbitud tonnkilomeetrite absoluutarvu kasv, mis ületab lõike 1 punktis b kindlaks määratud protsendi vaatlusaasta, mil artikli 3e lõike 1 kohaselt esitati artikli 3c lõikes 2 osutatud ajavahemiku kohta tonnkilomeetrite andmed, ja selle ajavahemiku teise kalendriaasta vahelisel ajal;
 4. Hiljemalt kuus kuud alates lõike 2 kohase taotluse esitamise tähtajast esitavad liikmesriigid selle lõike kohaselt saadud taotlused komisjonile.
 5. Hiljemalt kaksteist kuud alates lõike 2 kohase taotluse esitamise tähtajast otsustab komisjon, millist võrdlusalust kasutatakse ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ tasuta eraldamisel nendele õhusõiduki käitajatele, kelle taotlused esitati komisjonile kooskõlas lõikega 4.
- Kui lõikest 6 ei tulene teisiti, arvutatakse võrdlusalus, jagades erireservis olevad ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ järgmiste summadega:
- a) lõike 3 punkti a ja lõike 4 kohaselt komisjonile esitatud taotluses toodud lõike 1 punkti a kohaldamisalasse kuuluvate õhusõiduki käitajate tonnkilomeetrite andmed ning
 - b) lõike 3 punkti c alapunkti iii ja lõike 4 kohaselt komisjonile esitatud taotluses toodud lõike 1 punkti b kohaldamisalasse kuuluvate õhusõiduki käitajate tonnkilomeetrite absoluutarvu kasv, mis ületab lõike 1 punktis b kindlaks määratud protsenti.
6. Lõikes 5 osutatu võrdlusalus ei too kaasa olukorda, kus iga-aastane eraldis tonnkilomeetri kohta on suurem kui artikli 3e lõike 4 alusel õhusõiduki käitajatele antav iga-aastane eraldis tonnkilomeetri kohta.

▼ **M2**

7. Kolme kuu jooksul pärast seda, kui komisjon on võtnud vastu lõikes 5 osutatud otsuse, arvutab ja avaldab iga haldav liikmesriik:

a) erireservist eraldatavad ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ igale õhusõiduki käitajale, kelle taotlus on esitatud komisjonile vastavalt lõikele 4. Selle eraldise arvutamiseks korrutatakse lõikes 5 osutatud võrdlusalus:

i) lõike 3 punkti a ja lõike 4 alusel komisjonile esitatud taotluses toodud tonnkilomeetrite andmetega, kui tegemist on lõike 1 punkti a kohaldamisalasse kuuluva õhusõiduki käitajaga;

ii) lõike 3 punkti c alapunkti iii ja lõike 4 alusel komisjonile esitatud taotluses toodud tonnkilomeetrite absoluutarvu kasvuga, mis ületab lõike 1 punktis b kindlaks määratud protsendi, kui tegemist on lõike 1 punkti b kohaldamisalasse kuuluva õhusõiduki käitajaga, ning

b) igale õhusõiduki käitajale igal aastal eraldatavad ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀, mis määratakse kindlaks, jagades õhusõiduki käitajale punkti a alusel eraldatud ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ täiskalendriaastate arvuga, mis on jäänud artikli 3c lõikes 2 osutatud sellise ajavahemiku lõpuni, millega ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ on seotud.

8. Kõik erireservi jäänud eraldamata ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ müüvad liikmesriigid enampakkumisel.

▼ **M9**▼ **M2***Artikkel 3g***Seire ja aruandlus**

Haldav liikmesriik tagab, et iga õhusõiduki käitaja esitab kõnealuse liikmesriigi pädevale asutusele seirekava, milles esitatakse meetmed heitkoguste ja tonnkilomeetrite andmete seireks ja nendest aruandmiseks, mis on vajalik artikli 3e kohase taotluse jaoks, ning pädev asutus kiidab sellised kavad heaks ►**M4** vastavalt artiklis 14 osutatud ►**M9** õigusaktidele ◀ ◀.

III PEATÜKK

PAIKSED KÄITISED*Artikkel 3h***Reguleerimisala**

Käesoleva peatüki sätteid kohaldatakse kasvuhoonegaaside ►**C3** heitelubade ◀ suhtes ning ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eraldamise ja väljaandmise suhtes tegevuste jaoks, mis on nimetatud I lisas, kuid mis ei ole lennutegevus.

▼ M4*Artikkel 4***Kasvuhoonegaaside ►C3 heiteload ◄**

Liikmesriigid tagavad, et alates 1. jaanuarist 2005 ei tegutse ükski käitis I lisas loetletud tegevusalal, millega kaasnevad selle tegevusalaga seoses kindlaksmääratud kasvuhoonegaaside heitkogused, välja arvatud juhul, kui käitajal on luba, mille pädev asutus on välja andnud kooskõlas artiklitega 5 ja 6, või käitis on vastavalt artiklile 27 ►M9 ELi HKSt ◄ välja arvatud. Sama kehtib ka artikli 24 kohaselt osalevate käitiste suhtes.

▼ B*Artikkel 5***Kasvuhoonegaaside ►C3 heitelubade ◄ taotlemine**

Pädevale asutusele esitatav kasvuhoonegaaside ►C3 heiteluba ◄ sisaldab järgmiste andmete kirjeldusi:

- a) käitis ja selle tegevusalad, sealhulgas kasutatav tehnoloogia;
- b) toor- ja abimaterjalid, mille kasutamisest tulenevad tõenäoliselt I lisas loetletud gaaside heitkogused;
- c) käitisest pärinevad I lisas loetletud gaaside ►C3 heiteallikad ◄; ja

▼ M4

- d) meetmed, mille eesmärk on kontrollida heitkoguseid kooskõlas artiklis 14 osutatud ►M9 õigusaktidega ◄ ja nendest aru anda.

▼ B

Taotluses peab olema ka üldarusaadav kokkuvõte esimeses lõigus ettenähtud andmete kohta.

*Artikkel 6***Kasvuhoonegaaside ►C3 heitelubade ◄ tingimused ja sisu**

1. Pädev asutus annab välja kasvuhoonegaaside ►C3 heitloa ◄, millega antakse luba paisata käitisest või selle osast atmosfääri kasvuhoonegaase, kui on kindlaks tehtud, ►C3 et käitaja suudab heitkoguseid seirata ja nendest aru anda. ◄

Kasvuhoonegaaside ►C3 heiteluba ◄ võib hõlmata ühe käitaja ühes tegevuskohas asuvat üht või mitut käitist.

▼ M9▼ B

2. Kasvuhoonegaaside ►C3 heiteload ◄ sisaldavad järgmisi andmeid:

- a) käitaja nimi ja aadress;
- b) käitise tegevusalade ja käitisest pärinevate heitkoguste kirjeldus;

▼ **M4**

- c) seirekava, mis vastab artiklis 14 osutatud ►**M9** õigusaktidega ◀ kehtestatud nõuetele. Liikmesriigid võivad lubada käitajatel seirekavasid ajakohastada ilma luba muutmata. Käitajad esitavad kõik ajakohastatud seirekavad kinnitamiseks pädevale asutusele;

▼ **B**

- d) aruandluse nõuded; ja

▼ **M2**

- e) kohustus tagastada käitise iga kalendriaasta kooskõlas artikliga 15 tõendatud ►**C3** koguheitel ◀ vastaval hulgal ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀, välja arvatud II peatüki alusel välja antud ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀, nelja kuu jooksul pärast kõnealuse aasta lõppu.

▼ **M4***Artikkel 7***Käitistega seotud muudatused**

Käitaja teatab pädevale asutusele kõikidest käitise laadis või toimimisviisis kavandatavatest muudatustest või käitise laiendamisest või märkimisväärselt tootmisvõimsuse vähendamisest, mis võivad nõuda kasvuhoonegaaside ►**C3** heitloa ◀ ajakohastamist. Pädev asutus ajakohastab loa, kui see on asjakohane. Käitaja isiku muutumisel ajakohastab pädev asutus loa, lisades sinna uue käitaja nime ja aadressi.

▼ **M9***Artikkel 8***Kooskõlla viimine direktiiviga 2010/75/EL**

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et kui käitises toimub Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/75/EL⁽¹⁾ I lisas nimetatud tegevus, viiakse kasvuhoonegaaside heitloa väljaandmise tingimused ja kord kooskõlla kõnealuses direktiivis sätestatud loa väljaandmise tingimuste ja korraga. Käesoleva direktiivi artiklites 5, 6 ja 7 sätestatud nõuded võib viia sisse direktiivis 2010/75/EL sätestatud menetlustesse.

▼ **M4***Artikkel 9***►**M9** Liidu ◀ ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogus**

Alates 2013. aastast vähendatakse igal aastal eraldatavat ►**M9** liidu ◀ ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogust lineaarselt, tehes arvutusi alates ajavahemiku 2008–2012 keskelt. Kogust vähendatakse lineaarse teguri 1,74 % võrra võrreldes ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ keskmise aastase üldkogusega, mille liikmesriigid on eraldanud vastavalt komisjoni otsustele siseriiklike ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eraldamise kavade kohta ajavahemikuks 2008–2012. ►**A1** ►**M9** Liidu ◀ ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogust suurendatakse Horvaatia ühinemise tulemusel üksnes selle ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ koguse võrra, mille Horvaatia paneb vastavalt artikli 10 lõikele 1 enampakkumisele. ◀

▼ **M9**

Alates 2021. aastast on lineaarne tegur 2,2 %.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta direktiiv 2010/75/EL tööstusheidete kohta (saastuse kompleksne vältimine ja kontroll) (ELT L 334, 17.12.2010, lk 17).

▼ **M4***Artikkel 9a***►M9 Liidu ◄ ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ üldkoguse kohandamine**

1. Käitiste puhul, mis on vastavalt artikli 24 lõikele 1 ajavahemikul 2008–2012 lisatud ►M9 ELi HKSi ◄, kohandatakse alates 1. jaanuarist 2013 eraldatavate ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ kogust nii, et see väljendaks kõnealustele käitistele ►M9 ELi HKSi ◄ osalemise ajavahemikul eraldatud ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ aastast keskmist kogust, mida on kohandatud artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga.

2. Käitiste puhul, mis tegutsevad I lisas loetletud tegevusaladel ning mis on ►M9 ELi HKSi ◄ lisatud alles 2013. aastast alates, tagavad liikmesriigid, et selliste käitiste käitajad esitavad asjakohasele pädevale asutusele nõuetekohaselt põhjendatud ja sõltumatult tõendatud andmed heitkoguste kohta, et neid saaks eraldatavate ►M9 liidu ◄ ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ üldkoguse kohandamisel arvesse võtta.

Kõnealused andmed esitatakse hiljemalt 30. aprilliks 2010 asjakohasele pädevale asutusele kooskõlas artikli 14 lõike 1 kohaselt vastu võetud sätetega.

Kui esitatud andmed on nõuetekohaselt põhjendatud, teavitab pädev asutus sellest komisjoni hiljemalt 30. juuniks 2010 ning eraldatavate ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ kogust, mida on kohandatud artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga, kohandatakse vastavalt. Käitiste puhul, mis tekitavad muid kasvuhoonegaase peale süsinikdioksiidi, võib pädev asutus teatada väiksemad heitkogused vastavalt käitiste heitkoguste vähendamise võimalustele.

3. Komisjon avaldab lõigetes 1 ja 2 osutatud kohandatud kogused 30. septembriks 2010.

4. Käitiste puhul, mis on artikli 27 kohaselt ►M9 ELi HKSi ◄ välja arvatud, kohandatakse alates 1. jaanuarist 2013 eraldatavate ►M9 liidu ◄ ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ üldkogust alla-poole, et võtta arvesse nende käitiste keskmisi aastaseid tõendatud heitkoguseid ajavahemikul 2008–2010, mida on kohandatud artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga.

*Artikkel 10***►C3 Lubatud heitkoguse ühikute ◄ müük enampakkumisel**▼ **M9**

1. Alates 2019. aastast müüvad liikmesriigid enampakkumisel kõik lubatud heitkoguse ühikud, mida ei eraldata tasuta kooskõlas käesoleva direktiivi artiklitega 10a ja 10c, mida ei lisata Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2015/1814⁽¹⁾ loodud turustabiilsusreservi (edaspidi „turustabiilsusreserv”) või mida ei tunnistata kehtetuks käesoleva direktiivi artikli 12 lõike 4 alusel.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. oktoobri 2015. aasta otsus (EL) 2015/1814, mis käsitleb ELi kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsusreservi loomist ja toimimist ning millega muudetakse direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 264, 9.10.2015, lk 1).

▼ **M9**

Alates 2021. aastast ja ilma et see piiraks võimalikku vähendamist vastavalt artikli 10a lõikele 5a, on enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute osa 57 %.

2 % lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest aastatel 2021–2030 müüakse enampakkumisel, et luua fond, millega parandatakse energia- töhusust ja moderniseeritakse energiasüsteeme teatavates liikmesriikides, nagu on sätestatud artiklis 10d (edaspidi „moderniseerimisfond”).

Liikmesriikide poolt enampakkumisel müüdavate ülejäänud lubatud heitkoguse ühikute üldkogus jaotatakse lõike 2 kohaselt.

▼ **M7**

1a. Kui nende ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ maht, mida liikmesriigid müüvad enampakkumisel käesoleva direktiivi ►**M9** artiklis 13 ◀ osutatud iga perioodi viimasel aastal, ületab rohkem kui 30 % enampakkumisel müüdavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eeldatava keskmise mahu järgmise perioodi esimese kahe aasta jooksul enne otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõike 5 kohaldamist, arvatakse kaks kolmandikku mahtude vahelisest erinevusest maha enampakkumisel müüdavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ mahust perioodi viimasel aastal ning lisatakse võrdsetes osades liikmesriikide poolt järgmise perioodi esimesel kahel aastal enampakkumisel müüdavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ mahule.

▼ **M4**

2. Iga liikmesriigi poolt enampakkumisel müüdavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ kogus koosneb järgmistest osadest:

a) ►**M9** 90 % ◀ enampakkumisel müüdavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üldkogusest jaotatakse liikmesriikide vahel osadena, mis on võrdsed asjaomase liikmesriigi osaga tõendatud keskmistest heitkogustest ►**M9** ELi HKSi ◀ raames 2005. aastal või 2005.–2007. aasta keskmise kogusega, lähtudes sellest, kumb on suurem;

▼ **M9**

b) 10 % enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest jaotatakse teatavate liikmesriikide vahel liidus solidaarsuse, majanduskasvu ja omavahelise ühendatuse tagamise eesmärgil, suurendades sel viisil kõnealuste liikmesriikide poolt punkti a kohaselt enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute kogust IIa lisas täpsustatud protsendimäärade võrra.

▼ **M4**

Punkti a kohaldamisel kasutatakse nende liikmesriikide osatähtsuse arvutamisel, kes ei osalenud ►**M9** ELi HKSi ◀ 2005. aastal, tõendatud heitkoguseid ►**M9** ELi HKSi ◀ raames 2007. aastal.

▼ **M9**

Vajaduse korral kohandatakse punktis b osutatud protsendimäärasid proportsionaalselt, et jaotamise määr oleks 10 %.

▼ **M4**

3. Liikmesriigid otsustavad selle üle, kuidas kasutada ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ enampakkumistest saadud tulu. Vähemalt 50 % lõikes 2 osutatud ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ enampakkumistest saadud tulust, sealhulgas lõike 2 punktides b ja c osutatud enampakkumiste kogutulu, või selle tuluga samaväärne summa tuleks kasutada ühel või mitmel järgmistest eesmärkidest:

▼ **M4**

- a) kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine, sealhulgas panus ülemaailmsesse energiatõhususe ja taastuvenergia fondi ning kohanemisfondi, mis võeti kasutusele ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni 14. osaliste konverentsi raames Poznanis (COP 14 ja COP/MOP 4), kliimamuutuste mõjudega kohanemine ning heitkoguste vähendamise ja mõjudega kohanemise alase teadus- ja arendustegevuse ning näidisprojektide rahastamine, sealhulgas osalemine algatustes Euroopa energiatehnoloogiate strateegilise plaani ning Euroopa tehnoloogiaplatvormide raames;

▼ **M9**

- b) taastuvenergiaallikate väljaarendamine, et täita liidu taastuvenergiaalast kohustust, samuti teiste tehnoloogiate väljaarendamine, mis aitavad kaasa üleminekule ohutule ja kestlikule vähese CO₂-heitega majandusele, ning kaasaaitamine liidu eesmärgile suurendada energiatõhusust asjakohastes seadusandlikes aktides kokku lepitud määral;

▼ **M4**

- c) meetmed raadamise vältimiseks ning metsastamise hoogustamiseks ja metsade ulatuslikumaks uuendamiseks arengumaades, mis on ratifitseerinud rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu; tehnosiire ja kliimamuutuste kahjulike mõjudega kohanemise hõlbustamine nendes riikides;

- d) süsinikdioksiidi metsanduslik sidumine ► **M9** liidus ◄;

- e) süsinikdioksiidi, eelkõige tahketel fossiilkütustel töötavatest elektri-jaamadest ning tervest reast tööstussektoritest ja allsektoritest pärit süsinikdioksiidi keskkonnaohutu kogumine ja geoloogiline säilitamine, sealhulgas kolmandates riikides;

- f) vähe saastavatele transpordiliikidele ja ühistranspordile ülemineku ergutamine;

- g) energiatõhususe ja puhaste tehnoloogiate alase teadus- ja arendustegevuse rahastamine käesoleva direktiiviga hõlmatud sektorites;

▼ **M9**

- h) meetmed, mille eesmärk on energiatõhususe suurendamine, kaugküttesüsteemide arendamine ja parem isoleerimine või rahalise toetuse andmine, et lahendada sotsiaalprobleeme väiksema ja keskmise sissetulekuga leibkondades;

▼ **M4**

- i) ► **M9** ELi HKSi ◄ juhtimise halduskulude katmine;

▼ **M9**

- j) kliimameetmete, sealhulgas kliimamuutuste mõjuga kohanemise rahastamine haavatavates kolmandates riikides;

- k) oskuste omandamise ja tööjõu ümbersuunamise soodustamine, et aidata kaasa õiglasele üleminekule vähese CO₂-heitega majandusele, eelkõige töökohtade ümberpaigutamisest kõige rohkem mõjutatud piirkondades, tehes tihedat koostööd sotsiaalpartneritega.

▼ **M4**

Loetakse, et liikmesriigid on täitnud käesoleva lõike sätteid, kui nad kehtestavad esimeses lõigus loetletud eesmärkidel, sh eelkõige arengumaid hõlmava maksu- või rahalise toetuse poliitika või rahalisi toetusi mõjutava siseriikliku õigusloomepoliitika, mille maksumus on vähemalt 50 % lõikes 2 osutatud ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ enampakkumistest saadud tulust, kaasa arvatud lõike 2 punktides b ja c osutatud enampakkumiste kogutulu, ning rakendavad neid.

Liikmesriigid teavitavad komisjoni tulude kasutamisest ja käesoleva lõike kohaselt võetud meetmetest otsuse nr 280/2004/EÜ kohaselt esitavates aruannetes.

▼ **M9**

4. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi enampakkumise ajastamise, haldamise ja muude aspektide osas, tagamaks et enampakkumine toimub avatud, läbipaistval, ühtlustatud ja mittediskrimineerival viisil. Selleks peab protsess olema prognoositav, eelkõige enampakkumiste ajastamise ja järjestuse, samuti pakutavate lubatud heitkoguse ühikute hinnanguliste koguste osas.

Nimetatud delegeeritud õigusaktidega tagatakse, et enampakkumised korraldatakse nii, et

- a) käitajatel, eelkõige ELi HKSigas hõlmatud väikestel ja keskmise suurusega ettevõtjatel, on täielik, õiglane ja võrdne juurdepääs;
- b) kõigil osalejatel on juurdepääs samale teabele samal ajal ning osalejad ei kahjusta enampakkumiste toimimist;
- c) enampakkumiste korraldus ja neil osalemine on kulutõhus ja liigseid halduskulusid vältiv, ning
- d) väikeheiteteketajatele antakse juurdepääs lubatud heitkoguse ühikutele.

▼ **M4**

Liikmesriigid esitavad iga enampakkumise osas aruande enampakkumise korraldamise eeskirjade nõuetekohase rakendamise kohta, eriti mis puudutab õiglast ja avatud juurdepääsu, läbipaistvust, hinnakujundust ning tehnilisi ja töökorralduslikke aspekte. Need aruanded esitatakse ühe kuu jooksul alates enampakkumise toimumisest ning avaldatakse komisjoni veebisaidil.

5. Komisjon jälgib Euroopa süsinikuturu toimimist. ► **M9** Igal aastal esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande süsinikuturu toimimise ning muude asjakohaste kliima- ja energiapoliitika meetmete kohta, käsitledes muu hulgas enampakkumiste toimimist, likviidsust ja kaubeldud mahtusid, ning teeb kokkuvõtte teabest, mille liikmesriigid on esitanud artikli 10a lõikes 6 osutatud finantsmeetmete kohta. ◀ Vajaduse korral tagavad liikmesriigid, et asjakohane teave esitatakse komisjonile vähemalt kaks kuud enne aruande komisjoni poolt vastuvõtmist.

▼ **M4***Artikkel 10a*

► **M9** Liidu ◀ üleminekueeskirjad ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ tasuta eraldamiseks ühtlustatud viisil

▼ **M9**

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses kogu liitu hõlmavate ja täielikult ühtlustatud eeskirjadega käesoleva artikli lõigetes 4, 5, 7 ja 19 osutatud lubatud heitkoguse ühikute eraldamise kohta.

▼ **M4**

Kuivõrd see on võimalik, määratakse esimeses lõigus osutatud meetmetega kindlaks kogu ► **M9** liitu ◀ hõlmavad eelnevad võrdlusalused, et tagada ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eraldamine sellisel viisil, et kõige tõhusamaid tehnoloogiaid, asendajaid, alternatiivseid tootmisviise, suure tõhususega koostootmist, tõhusat heitgaaside energia taaskasutamist, biomassi kasutamist ning süsinikdioksiidi kogumist ja säilitamist – kus sellised seadmed on olemas – arvesse võttes ergutatakse kasvuhoo- negaaside heitkoguste vähendamist ja energia seisukohast kõige tõhusamate tehnoloogiate kasutamist ning ei ergutata heitkoguste suurendamist. Elektritootmise eest tasuta ► **C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ ei eraldata, välja arvatud artiklis 10c kirjeldatud juhtudel ning heitgaasidest toodetud elektrienergia puhul.

Iga sektori ja allsektori puhul arvutatakse võrdlusalus põhimõtteliselt pigem toote kui sisestatud energia alusel, et maksimeerida kasvuhoo- negaaside heitkoguste vähendamist ja energiasäästu asjaomase sektori või allsektori igas tootmisprotsessis.

Konkreetsete sektorite ja allsektorite eelnevate võrdlusaluste määramise põhimõtete kindlaksmääramisel konsulteerib komisjon asjaomaste sidusrühmadega, kaasa arvatud asjaomaste sektorite ja allsektorite esindajatega.

Pärast seda kui ► **M9** liit ◀ on heaks kiitnud rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu, mille tulemusel vähendatakse kohustuslikus korras kasvuhoo- negaaside heitkoguseid ► **M9** liiduga ◀ samaväärses ulatuses, vaatab komisjon kõnealused meetmed läbi, tagamaks et ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ tasuta eraldamine toimub üksnes juhul, kui see on kõnealuse lepingu tõttu igati põhjendatud.

2. Konkreetsete sektorite või allsektorite eelnevate võrdlusaluste määramise põhimõtete kindlaksmääramisel on lähtepunktiks ► **M9** liidu ◀ sektori või allsektori 10 % kõige tõhusama käitise keskmised näitajad ajavahemikul 2007–2008. Komisjon konsulteerib asjaomaste sidusrühmadega, kaasa arvatud asjaomaste sektorite ja allsektorite esindajatega.

Artiklite 14 ja 15 kohaste ► **M9** õigusaktidega ◀ nähakse ette tootmises tekkivate kasvuhoo- negaaside heitkoguste seire, aruandluse ja tõendamise ühtlustatud eeskirjad, pidades silmas eelnevate võrdlusaluste kindlaksmääramist.

▼ **M9**

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, et määrata kindlaks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise muudetud võrdlusalused. Nimetatud rakendusaktid peavad olema kooskõlas käesoleva artikli lõike 1 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidega ning nendes tuleb pidada kinni järgmisest:

▼ **M9**

- a) ajavahemikuks 2021–2025 määratakse võrdlusalused kindlaks artikli 11 kohaselt 2016. ja 2017. aasta kohta esitatud teabe põhjal. Tuginedes kõnealuste võrdlusaluste ja komisjoni poolt 27. aprillil 2011 vastu võetud komisjoni otsuses 2011/278/EL ⁽¹⁾ sisalduvate võrdlusaluste võrdlemisele, määrab komisjon iga võrdlusaluse jaoks kindlaks aastase vähendamismäära ning kohaldab seda ajavahemikus 2013–2020 kohaldatavate võrdlusaluste suhtes iga ajavahemikku 2008–2023 jääva aasta puhul, et määrata kindlaks võrdlusalused aastateks 2021–2025;
- b) kui aastane vähendamismäär ületab 1,6 % või jääb alla 0,2 %, on aastate 2021–2025 võrdlusalused ajavahemikus 2013–2020 kohaldatavad võrdlusalused, mida on iga ajavahemikku 2008–2023 jääva aasta osas vähendatud ühe asjakohase eespool nimetatud protsendimäära võrra;
- c) võrdlusalused ajavahemikuks 2026–2030 määratakse kindlaks samal viisil, nagu on sätestatud punktides a ja b, võttes aluseks artikli 11 kohaselt 2021. ja 2022. aasta kohta esitatud teabe koos aastase vähendamismääraga, mida kohaldatakse iga ajavahemikku 2008–2028 jääva aasta osas.

Erandina kohandatakse aromaatsete süsivesinike, vesiniku ja sünteetilise gaasi jaoks kehtestatud võrdlusaluseid sama protsendimäära võrra, mis kehtib rafineerimistehaste puhul, et säilitada nimetatud toodete valmistajate jaoks võrdsed tingimused.

Kolmandas lõigus osutatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Et edendada heitgaaside tõhusat energeetilist kasutamist, ajakohastatakse kolmanda lõigu punktis b osutatud ajavahemikuks kuummetalli võrdlusalust, mis on peamiselt seotud heitgaasidega, aastase vähendamismääraga 0,2 %.

▼ **M4**

3. Kui lõigetest 4 ja 8 ei tulene teisiti, ning olenemata artiklist 10c, ei eraldata tasuta ► **C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ elektritootjatele, süsinikdioksiidi koguvatele käitistele, süsinikdioksiidi transportivatele torujuhtmetele ega süsinikdioksiidi säilitamiskohtadele.

▼ **M9**

4. Tasuta eraldatakse lubatud heitkoguse ühikuid kaugküttele ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2012/27/EL ⁽²⁾ määratletud tõhusale koostootmisele majanduslikult õigustatud nõudluse osas seoses soojus- või jahutusenergia tootmisega. Pärast 2013. aastat kohandatakse igal aastal kõnealuste käitistele seoses soojuse tootmisega eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogust käesoleva direktiivi artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga, välja arvatud aastatel, mil kõnealuseid lubatud heitkoguse ühikuid kohandatakse ühetaolisel viisil käesoleva artikli lõike 5 alusel.

⁽¹⁾ Komisjoni 27. aprilli 2011. aasta otsus 2011/278/EL, millega määratakse kindlaks kogu liitu hõlmavad üleminekueeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a kohaste tasuta saastekvootide ühtlustatud eraldamiseks (ELT L 130, 17.5.2011, lk 1).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

▼M9

5. Et tagada artiklis 10 sätestatud enampakkumisel müüdav osa, kasutatakse igal aastal, mil tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogus ei ulatu enampakkumisel müümiseks ettenähtud maksimaalse koguseni, selline kogus lubatud heitkoguse ühikuid, mis jäi kasutamata enampakkumisel müümiseks ettenähtud maksimaalsest kogusest, et ennetada või piirata tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute koguse vähendamist, eesmärgiga tagada enampakkumisel müüdav osa järgmistel aastatel. Kui maksimaalne kogus siiski saavutatakse, kohandatakse vastavalt tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust. Kohandamine toimub alati ühetaolisel viisil.

5a. Erandina lõikest 5 kasutatakse vajalikus ulatuses täiendavat kogust, mis moodustab lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest kuni 3 %, et suurendada lõike 5 alusel kasutatavat maksimaalset kogust.

5b. Kui lõike 5 alusel kasutatava maksimaalse koguse suurendamiseks on vajalik väiksem kogus kui 3 % lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest,

— kasutatakse maksimaalselt 50 miljonit lubatud heitkoguse ühikut, et suurendada artikli 10a lõike 8 kohaselt innovatsiooni toetuseks kasutatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust, ning

— kasutatakse maksimaalselt 0,5 % lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest, et suurendada artikli 10d kohaselt teatavate liikmesriikide energiasüsteemide kaasajastamiseks kasutatavate lubatud heitkoguse ühikute kogust.

6. Liikmesriigid peaksid kooskõlas teise ja neljanda lõiguga võtma vastu finantsmeetmed selliste sektorite või allsektorite kasuks, mille puhul esineb süsinikdioksiidi lekke tõeline oht suurte kaudsete kulude tõttu, mis ilmnevad tegelikult kasvuhoonegaaside heitkogustega seotud kulude ülekandumisel elektrihindadesse, eeldusel et sellised finantsmeetmed on kooskõlas riigiabi eeskirjadega ega moonuta põhjendamatult konkurentsi siseturul. Kui selliste finantsmeetmete jaoks eraldatud summa ületab 25 % lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise tulust, peab asjaomane liikmesriik esitama kõnealuse summa ületamise põhjused.

Samuti püüavad liikmesriigid kasutada esimeses lõigus osutatud finantsmeetmete jaoks mitte rohkem kui 25 % lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise tulust. Selliseid finantsmeetmeid võtnud liikmesriigid teevad kolme kuu jooksul alates iga aasta lõpust üldsusele kergesti ligipääsetavas vormis kättesaadavaks teabe kasu saanud sektoritele ja allsektoritele antud hüvitise kogusumma kohta. Kui liikmesriik kasutab mõnel aastal kõnealusel eesmärgil rohkem kui 25 % lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise tulust, avaldab ta alates 2018. aastast igal sellisel aastal aruande, milles tuuakse ära nimetatud summa ületamise põhjused. Aruanne peab sisaldama asjakohast teavet elektrihindade kohta, mis on mõeldud suurtele tööstustarbijatele, kes saavad sellistest finantsmeetmetest kasu, ilma et see piiraks konfidentsiaalse teabe kaitsmise nõudeid. Aruanne peab sisaldama teavet ka selle kohta, kas on asjakohaselt arvesse võetud muid meetmeid süsinikdioksiidiga seotud kaudsete kulude jätkusuutlikuks vähendamiseks keskpikas ja pikas perspektiivis.

Komisjon lisab artikli 10 lõikes 5 sätestatud aruandesse muu hulgas hinnangu kõnealustest finantsmeetmetest siseturule tuleneva mõju kohta ja vajaduse korral soovib meetmeid, mis võivad hinnangust tulenevalt vajalikuks osutada.

▼ **M9**

Nimetatud meetmed peavad tagama piisava kaitse süsinikdioksiidi lekke ohu vastu, põhinedes süsinikdioksiidi kaudsete heitkoguste eelnevatel võrdlusalustel toodanguühiku kohta. Eelnevad võrdlusalused arvutatakse konkreetse sektori või allsektori jaoks, korrutades kõige tõhusamale olemasolevale tehnoloogiale vastava elektritarbimise toodanguühiku asjaomase Euroopa elektritootmise kombinatsiooni süsinikdioksiidi heitkogusega.

▼ **M4**

7. ► **M9** Käesoleva artikli lõikes 5 osutatud maksimaalsest kogusest eraldatavad lubatud heitkoguse ühikud, mida ei ole eraldatud tasuta hiljemalt 2020. aastaks, reserveeritakse uute osalejate jaoks koos 200 miljoni lubatud heitkoguse ühikuga, mis paigutatakse turustabiilsusreservi otsuse (EL) 2015/1814 artikli 1 lõike 3 kohaselt. Kuni 200 miljonit reserveeritud lubatud heitkoguse ühikut, mida ei ole eraldatud ajavahemikul 2021–2030, tagastatakse nimetatud ajavahemiku lõpus turustabiilsusreservi.

Alates 2021. aastast paigutatakse lõigete 19 ja 20 kohaselt käitistele eraldamata jäänud lubatud heitkoguse ühikud käesoleva lõike esimese lõigu esimese lause kohaselt reserveeritud lubatud heitkoguse ühikute kogusesse. ◀

► **C3** Lubatud heitkoguse ühikuid ◀ kohandatakse artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga.

Uutele osalejatele elektritootmisega seoses tasuta ► **C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ ei eraldada.

▼ **M9**▼ **M4**

8. ► **M9** Et toetada innovatsiooni I lisas loetletud sektorites vähese süsinikdioksiidheitega tehnoloogia ja protsesside valdkonnas, sealhulgas kliimamuutuste leevendamisele oluliselt kaasa aitava süsinikdioksiidi keskkonnaohutut kogumist ja kasutamist, ning I lisas loetletud sektorites toodetud tooteid, mis asendavad CO₂-mahukaid tooteid, ning et aidata hoogustada süsinikdioksiidi keskkonnaohutu kogumise ja geoloogilise säilitamisega seotud projektide ehitus- ja käitamistegevust ning edendada innovatiivseid taastuvenergiat ja energiat säilitamise tehnoloogia projekte geograafiliselt tasakaalustatud asukohtades liidu territooriumil, tehakse kättesaadavaks 325 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis eraldataks vastasel korral tasuta käesoleva artikli alusel, ja 75 miljonit lubatud heitkoguse ühikut kogusest, mis müüdataks vastasel korral enampakkumisel artikli 10 kohaselt („innovatsiooni-fond”). Rahastamiskõlblikud on projektid kõikides liikmesriikides, sealhulgas väikesemahulised projektid.

Lisaks sellele täiendatakse turustabiilsusreservist eraldamata 50 miljoni lubatud heitkoguse ühikuga komisjoni otsuse 2010/670/EL⁽¹⁾ alusel ajavahemikul 2013–2020 kasutatavast 300 miljonist lubatud heitkoguse ühikust saadud järelejäänud tulu ning seda kasutatakse aegsasti esimeses lõigus osutatud innovatsiooni toetamiseks.

⁽¹⁾ Komisjoni 3. novembri 2010. aasta otsus 2010/670/EL, millega nähakse ette kriteeriumid ja meetmed, et rahastada ühenduse kasvuhuonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemi raames vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ tööstuslikke näidisprojekte, mille eesmärk on süsinikdioksiidi keskkonnaohutu kogumine ja geoloogiline säilitamine, ning näidisprojekte, mis tutvustavad taastuvenergiaga seotud innovatiivseid tehnoloogialahendusi (ELT L 290, 6.11.2010, lk 39).

▼ **M4**

Projektid valitakse objektiivsete ja läbipaistvate kriteeriumide alusel, võttes vajaduse korral arvesse seda, millises ulatuses aitavad need projektid vähendada heitkoguseid lõikes 2 osutatud võrdlusalustest tunduvalt allapoole. Projektidel peab olema ulatusliku rakendamise potentsiaal või potentsiaal vähendada märkimisväärselt vähese CO₂-heitega majandusele ülemineku kulusid asjaomastes sektorites. Süsinikdioksiidi kogumist ja kasutamist hõlmavad projektid peavad tooma kaasa heitkoguste netovähendamise ja tagama süsinikdioksiidi heite vältimise või süsinikdioksiidi alalise säilitamise. Toetust saavad tehnoloogiad ei tohi veel olla turul kättesaadavad, kuid peavad kujutama endast murrangulisi lahendusi või olema piisavalt väljakujunenud, et neid saaks demonstreerida turustamiseelses mahus. Toetust võib anda kuni 60 % ulatuses projektide asjakohastest kuludest, sellest kuni 40 % ei tarvitse olla seotud kasvuhoonegaaside heitkoguste tõendatud vältimisega, juhul kui saavutatakse eelnevalt kindlaksmääratud vahe-eesmärgid, võttes arvesse kasutusele võetud tehnoloogiat.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses innovatsioonifondi toimumist käsitlevate normidega, sealhulgas valikumenetluse ja -kriteeriumide kohta. ◀

► **C3** Lubatud heitkoguse ühikud ◀ reserveeritakse projektidele, mis vastavad kolmandas lõigus osutatud kriteeriumidele. Toetust nimetatud projektidele antakse liikmesriikide kaudu ning see eeldab olulist käitajapoolset kaasrahastamist. Samuti võiks projekte kaasrahastada asjaomane liikmesriik, ning kaasata võiks ka muud rahastamisallikad. Käesolevas lõikes nimetatud mehhanismi kaudu ei toetata projekte, mis ületavad 15 % selleks otstarbeks olemasolevate ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ koguarvust. Nimetatud ► **C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ võetakse arvesse lõike 7 kohaselt.

▼ **M9**

9. Kreeka, kus sisemajanduse koguprodukt (SKP) elaniku kohta turuhindades oli 2014. aastal alla 60 % liidu keskmisest, võib enne käesoleva artikli lõike 7 kohaldamist taotleda käesoleva artikli lõikes 5 osutatud maksimaalsest kogusest, mida ei ole eraldatud tasuta 31. detsembriks 2020, kuni 25 miljonit lubatud heitkoguse ühikut, et kaasrahastada oma territooriumil kuni 60 % ulatuses saarte elektrivarustusest tuleneva CO₂-heite vähendamist. Artikli 10d lõiget 3 kohaldatakse selliste lubatud heitkoguse ühikute suhtes *mutatis mutandis* põhimõttel. Lubatud heitkoguse ühikuid võib taotleda juhul, kui rahvusvahelistele võlaturgudele piiratud juurdepääsu tõttu võib Kreeka saarte elektrivarustuse CO₂-heite vähendamiseks mõeldud projekt vastasel juhul jääda ellu viimata ning kui Euroopa Investeerimispank (EIP) kinnitab projekti rahalist elujõulisust ja sotsiaal-majanduslikku kasu.

▼ **M4**

11. Kui artiklist 10b ei tulene teisiti, on käesoleva artikli lõigete 4–7 kohaselt tasuta eraldatavate ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ kogus 2013. aastal 80 % lõikes 1 osutatud meetmete kohaselt kindlaks määratud kogusest. Seejärel vähendatakse tasuta ► **C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ igal aastal võrdse koguse võrra, nii et 2020. aastal on tasuta ► **C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ 30 % ► **M9** ———— ◀.

▼ **M9**

▼ **M4**

19. Tasuta ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ ei anta käitisele, mis on lõpetanud tegevuse, välja arvatud juhul, kui käitaja tõendab pädevale asutusele, et nimetatud käitis taasalustab tootmist kindlaksmääratud ja mõistliku aja jooksul. Käitisi, mille kasvuhoonegaaside ►**C3** heiteloat ◀ kehtivusaeg on lõppenud või see on kehtetuks tunnistatud, ning käitised, mille tegevus või tegevuse taasalustamine ei ole tehniliselt võimalik, käsitatakse tegevuse lõpetanuna.

▼ **M9**

20. Vajaduse korral kohandatakse lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise taset, mis on määratud käitistele, mille tegevus on kahe aasta libiseva keskmise alusel tehtud hindamise põhjal suurenenud või vähenenud rohkem kui 15 % võrreldes artikli 11 lõikes 1 osutatud asjakohaseks perioodiks tasuta eraldamise kindlaksmääramiseks algselt kasutatud tasemega. Kohandused tehakse kas lubatud heitkoguse ühikute võtmisega käesoleva artikli lõike 7 kohaselt reserveeritud lubatud heitkoguse ühikute kogusest või sellele lubatud heitkoguse ühikute lisamisega.

21. Selleks et tagada käesoleva artikli lõikes 20 osutatud kohandamiste ja künnise tõhus, mittediskrimineeriv ja ühetaoline kohaldamine, vältida põhjendamatut halduskoormust ning hoida ära eraldise kohandamistega manipuleerimist või nende kuritarvitamist, võib komisjon võtta vastu rakendusakte kohandamiste üksikasjalikuma korra kindlaksmääramiseks. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 10b

Üleminekumeetmed teatavate energiamahukate tööstusharude toetamiseks süsinikdioksiidi lekke korral

1. Süsinikdioksiidi lekkest peetakse ohustatuks sektoreid ja allsektoreid, mille puhul kolmandate riikidega toimuva kaubanduse maht, mida väljendatakse kolmandatesse riikidesse mineva ekspordi koguväärtuse ja kolmandatest riikidest pärineva impordi väärtuse summa ning Euroopa Majanduspiirkonna turu koguväärtuse (aastakäive pluss koguimport kolmandatest riikidest) suhtena, korrutatuna nende heitemahukusega, mida väljendatakse ühikuga kgCO₂, ja jagatuna nende kogulisandväärtusega (eurodes), on suurem kui 0,2. Sellistele sektoritele ja allsektoritele eraldatakse lubatud heitkoguse ühikuid tasuta kuni 2030. aastani 100 % ulatuses kogusest, mis määratakse kindlaks artikli 10a kohaselt.

2. Sektorid ja allsektorid, mille puhul kolmandate riikidega toimuva kaubanduse mahu korrutis nende heitemahukusega on suurem kui 0,15, võib paigutada lõikes 1 osutatud rühma aastate 2014–2016 andmeid kasutades kvalitatiivse hinnangu põhjal ja järgmiste kriteeriumide alusel:

- a) mil määral on kõnealuse sektori või allsektori üksikutel käitistel võimalik vähendada heitkoguste taset või elektrienergia tarbimist;
- b) praegused ja prognoositavad turunäitajad, sealhulgas asjakohasel juhul ühtne võrdlushind;

▼ M9

- c) kasumimarginaalid kui pikaajaliste investeerimis- või ümberpaiknemisotsuste võimalikud näitajad, võttes arvesse heitkoguste vähendamise seotud muutusi tootmiskuludes.

3. Sektoreid ja allsektoreid, mis ei ületa lõikes 1 osutatud künnist, kuid mille heitemahukus väljendatuna ühikuga kgCO₂ ja jagatuna nende kogulisandväärtusega (eurodes) on suurem kui 1,5, hinnatakse samuti neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil. Komisjon teeb kõnealuse hindamise tulemused üldsusele kättesaadavaks.

Kolme kuu jooksul alates esimeses lõigus osutatud avaldamisest võivad kõnealuses lõigus osutatud sektorid ja allsektorid esitada komisjonile taotluse kas oma süsinikdioksiidi lekke kvalitatiivseks hindamiseks neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil või hindamiseks liidu tööstusliku tootmise statistikas kasutatavate kaupade klassifikatsiooni kaheksanumbrilisel (Prodcom) tasandil. Selleks esitavad sektorid ja allsektorid koos taotlusega nõuetekohaselt põhjendatud, täielikud ja sõltumatult tõendatud andmed, et võimaldada komisjonil hindamist läbi viia.

Kui sektor või allsektor valib hindamise neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil, võib ta lõike 2 punktides a, b ja c osutatud kriteeriumide alusel paigutada lõikes 1 osutatud rühma. Kui sektor või allsektor valib hindamise kaheksanumbrilisel (Prodcom) tasandil, paigutatakse ta lõikes 1 osutatud rühma juhul, kui sellel tasandil on ületatud lõikes 1 osutatud künnis 0,2.

Sektorid ja allsektorid, mille puhul lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamine arvutatakse artikli 10a lõike 2 neljandas lõigus osutatud võrdlusaluste põhjal, võivad samuti taotleda hindamist vastavalt käesoleva lõike kolmandale lõigule.

Erandina lõigetest 1 ja 2 võib liikmesriik taotleda kuni 30. juunini 2018, et komisjoni otsuse 2014/746/EL ⁽¹⁾ lisas kuue- või kaheksanumbrilise (Prodcom) klassifikatsiooni tasandil loetletud sektor või allsektor paigutatakse lõikes 1 osutatud rühma. Taotlus vaadatakse läbi üksnes juhul, kui taotlej liikesriik tõestab, et erandi kohaldamine on põhjendatud asjaomase sektori või allsektori viie viimase aasta kohta esitatud nõuetekohaselt põhjendatud, täielike, tõendatud ja kontrollitud andmete alusel, ning lisab oma taotlusele kogu asjakohase teabe. Kõnealuste andmete põhjal paigutatakse sektor või allsektor nende klassifikatsioonide alusel lõikes 1 osutatud rühma, kui mitmesuguseid tegevusi hõlmava neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil on näha, et sektoril või allsektoril on kuue- või kaheksanumbrilisel tasandil (Prodcom) oluliselt kõrgem kaubandusmaht ja heitemahukus, mis ületab lõikes 1 sätestatud künnist.

⁽¹⁾ Komisjoni 27. oktoobri 2014. aasta otsus 2014/746/EL, millega määratakse ajavahemikuks 2015-2019 kindlaks vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2003/87/EÜ selliste sektorite ja allsektorite loetelu, mille puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumise ohtu peetakse märkimisväärseks (ELT L 308, 29.10.2014, lk 114).

▼ M9

4. Muud sektorid ja allsektorid suudavad eeldatavasti lubatud heitkoguse ühikute kulu suuremal määral tootehindadesse üle kanda ja neile eraldatakse lubatud heitkoguse ühikuid tasuta 30 % ulatuses kogusest, mis määratakse kindlaks artikli 10a kohaselt. Kui artikli 30 kohase läbivaatamise tulemusel ei otsustata teisiti, tuleks pärast 2026. aastat vähendada muudele sektoritele ja allsektoritele (välja arvatud kaugküte) lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamist võrdsete koguste kaupa, eesmärgiga 2030. aastal lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamine lõpetada.

5. Komisjonil on õigus võtta 31. detsembriks 2019 kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses selliste käesoleva artikli lõigetes 1, 2 ja 3 osutatud sektorite ja allsektorite kindlakstegemisega, mida peetakse süsinikdioksiidi lekkest ohustatuks, hinnatuna käesoleva artikli lõike 1 puhul neljakohalise numbriga väljendatud tegevusalade (NACE-4 kood) tasandil, võttes aluseks kolme viimase kalendriaasta kättesaadavad andmed.

*Artikkel 10c***Lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise võimalus üleminekuperioodil energiaspektori moderniseerimiseks**

1. Erandina artikli 10a lõigetest 1–5 võivad liikmesriigid, kus 2013. aastal oli SKP elaniku kohta eurodes väljendatuna turuhindades alla 60 % liidu keskmisest, eraldada üleminekuperioodil elektritootmiskäitistele lubatud heitkoguse ühikuid energiaspektori moderniseerimiseks, mitmekesistamiseks ja jätkusuutlikuks ümberkujundamiseks tasuta. Toetatud investeeringud peavad olema kooskõlas üleminekuga ohutule ja kestlikule vähese CO₂-heittega majandusele, liidu kliima- ja energia-poliitika raamistiku 2030 eesmärkidega ja Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkidega. Käesolevas lõikes sätestatud erand lõpeb 31. detsembril 2030.

2. Asjaomased liikmesriigid korraldavad konkureeriva pakkumismenetlust, mis toimub ühes või mitmes voorus ajavahemikul 2021–2030, projektide jaoks, mille investeeringute kogusumma ületab 12,5 miljonit eurot, et valida välja lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise kaudu rahastatavad investeeringud. Kõnealune konkureeriv pakkumismenetlus peab:

- a) vastama läbipaistvuse, mittediskrimineerimise, võrdse kohtlemise ja usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetele;
- b) tagama, et pakkumuskõlblikud on ainult sellised projektid, mis edendavad energia- ja tarneallikate mitmekesistamist, vajalikke ümberkorraldusi, keskkonnaseisundi parandamist ja taristu ajakohastamist, puhast tehnoloogiat (näiteks taastuvenergiatehnoloogiat) või energiatootmise sektori moderniseerimist (näiteks tõhusat ja kestlikku kaugkütet) ning energia ülekandmis- ja jaotamissektorit;
- c) määratlema selged, objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad valikukriteeriumid projektide paremusjärjestuse koostamiseks, et tagada üksnes selliste projektide valimine, mis

▼M9

- i) toovad tasuvusanalüüsi põhjal heitkoguste vähendamisel netokasu ja millega saavutatakse süsinikdioksiidi heite vähendamine eelnevalt määratud märkimisväärsel tasemel, võttes arvesse projekti suurust;
- ii) on täiendavad, vastavad selgelt asendus- ja moderniseerimisvajadustele ega suurenda turupõhist energianõudlust;
- iii) pakuvad parimat hinna ja kvaliteedi suhet ning
- iv) ei aita suurendada ega paranda väga heitemahuka elektritootmise rahalist elujõulisust ning ei suurenda sõltuvust heitemahukatest fossiilkütustest.

Erandina artikli 10 lõikest 1 ja ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 1 viimase lause kohaldamist, juhul kui konkureeriva pakkumismenetluse kaudu valitud investeering tühistatakse või kavandatud tulemust ei saavutata, võib eraldatud lubatud heitkoguse ühikuid kasutada konkureeriva pakkumismenetluse ühe lisavooru kaudu kõige varem ühe aasta pärast muude investeeringute rahastamiseks.

Liikmesriik, kes kavatab kasutada energiasektori moderniseerimiseks lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise võimalust üleminekuperiodil, avaldab 30. juuniks 2019 avalikuks aruteluks üksikasjaliku riikliku raamistiku, millega kehtestatakse konkureeriva pakkumismenetluse tingimused, sealhulgas esimeses lõigus osutatud kavandatavate voorude arv, ja valikukriteeriumid.

Kui lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamisega toetatavaid investeeringuid, mille väärtus on alla 12,5 miljoni euro, ei valita välja käesolevas lõikes osutatud konkureeriva pakkumismenetluse kaudu, valivad liikmesriigid projektid välja erapooletute ja läbipaistvate kriteeriumide alusel. Valikuprotsessi tulemused avaldatakse avalikuks aruteluks. Selle põhjal asjaomane liikmesriik koostab ja avaldab investeeringute loetelu ning esitab selle komisjonile 30. juuniks 2019. Kui samas käitises tehakse mitu investeeringut, hinnatakse neid tervikuna, et teha kindlaks, kas 12,5 miljoni eurone künnis ületatakse, välja arvatud juhul, kui nimetatud investeeringud on üksteisest sõltumatult tehniliselt või rahaliselt elujõulised.

3. Kavandatavate investeeringute väärtus peab olema vähemalt võrdne tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute turuväärtusega, sealjuures võetakse arvesse otseselt seotud hinnatõusu piiramise vajadust. Turuväärtus on eelmisel kalendriaastal ühise enampakkumisplatvormi kaudu müüdud lubatud heitkoguse ühikute keskmine hind. Investeeringu asjakohaseid kulusid võib toetada kuni 70 % ulatuses tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikutest, tingimusel et ülejäänud kulusid rahastavad eraõiguslikud juriidilised isikud.

4. Üleminekuperiodil tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikud arvatakse maha lubatud heitkoguse ühikute kogusest, mida asjaomane liikmesriik müüks muidu enampakkumisel. Tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogus ei tohi moodustada rohkem kui 40 % lubatud heitkoguse ühikute kogusest, mille asjaomane liikmesriik saab ajavahemikul 2021–2030 artikli 10 lõike 2 punkti a kohaselt ja mis jaotatakse võrdsete osadena kõnealuse ajavahemiku igale aastale.

▼ M9

5. Kui liikmesriik kasutab artikli 10d lõike 4 kohaselt lubatud heitkoguse ühikuid, mis on artikli 10 lõike 2 punkti b alusel jaotatud liidus solidaarsuse, majanduskasvu ja omavahelise ühendatuse tagamise eesmärgil, siis kasutades sellele vastavat lubatud heitkoguse ühikute kogust, mis on jaotatud kooskõlas artikli 10 lõike 2 punktiga b, võib asjaomane liikmesriik erandina käesoleva artikli lõikest 4 kasutada üleminekuperioodil tasuta eraldamiseks kokku kuni 60 % ajavahemikul 2021–2030 artikli 10 lõike 2 punkti a kohaselt saadud lubatud heitkoguse ühikutest.

Kõik lubatud heitkoguse ühikud, mida ei ole eraldatud käesoleva artikli alusel hiljemalt 2020. aastaks, võib eraldada ajavahemikul 2021–2030 lõikes 2 osutatud konkureeriva pakkumismenetluse kaudu välja valitud investeeringuteks, välja arvatud juhul, kui asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni 30. septembriks 2019 oma kavatsusest mitte eraldada kõiki nimetatud lubatud heitkoguse ühikuid või osa nendest ajavahemikul 2021–2030 ning lubatud heitkoguse ühikute kogusest, mis müüakse selle asemel 2020. aastal enampakkumisel. Kui sellised lubatud heitkoguse ühikud eraldatakse ajavahemikul 2021–2030, võetakse vastavat lubatud heitkoguse ühikute kogust arvesse käesoleva lõike esimeses lõigus esitatud 60 % piirmäära kohaldamisel.

6. Käitajad peavad lubatud heitkoguse ühikute saamiseks tõendama, et konkureeriva pakkumismenetluse normide kohaselt välja valitud investeering on tehtud. Kui investeering toob kaasa täiendava elektritootmisvõimsuse, peab asjaomane käitaja ka tõendama, et tema või mõni muu seotud käitaja on täiendava elektritootmisvõimsuse käivitumise alguseks heitemahukama elektritootmisvõimsuse vastava osa tegevuse lõpetanud.

7. Liikmesriigid nõuavad toetust saavatelt elektritootjatelt ja võrguettevõtjatelt iga aasta 28. veebruariks aruande esitamist toetamiseks välja valitud investeeringute rakendamise kohta, sealhulgas tasuta eraldatud lubatud heitkoguse ühikute ja tehtud investeerimiskulude bilansi ning toetatud investeeringute liikide kohta. Liikmesriigid annavad sellest aru komisjonile, kes avalikustab aruanded.

*Artikkel 10d***Moderniseerimisfond**

1. Ajavahemikuks 2021–2030 luuakse fond eesmärgiga toetada toetust saavate liikmesriikide poolt kavandatud investeeringuid, sealhulgas rahastada väikesemahulisi investeerimisprojekte, moderniseerida energiasüsteeme ja parandada energiatõhusust liikmesriikides, kus SKP elaniku kohta turuhindades oli 2013. aastal alla 60 % liidu keskmisest („moderniseerimisfond”). Moderniseerimisfondi rahastatakse lubatud heitkoguse ühikute enampakkumise tulust, nagu on sätestatud artiklis 10.

Toetatud investeeringud peavad olema kooskõlas käesoleva direktiivi eesmärkide ning liidu kliima- ja energiapoliitika raamistiku 2030 eesmärkide ja Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkidega. Moderniseerimisfondist ei toetata energiatootmisüksusi, mis kasutavad tahkeid fossiilkütuseid, välja arvatud toetus tõhusale ja kestlikule kaugküttele

▼ M9

liikmesriikides, kus SKP elaniku kohta turuhindades oli 2013. aastal alla 30 % liidu keskmisest, tingimusel et vähemalt võrdväärset osa lubatud heitkoguse ühikute kogusest kasutatakse tahkeid fossiilkütuseid mitte-hõlmavateks investeeringuteks vastavalt artiklile 10c.

2. Vähemalt 70 % moderniseerimisfondi rahalistest vahenditest tuleb kasutada selliste investeeringute toetamiseks, mis tehakse taastuvatest energiaallikatest elektrienergia tootmiseks ja selle kasutamiseks, energiatõhususe parandamiseks (välja arvatud tahkeid fossiilkütuseid kasutava energiatootmise energiatõhusus), energia salvestamiseks ja energiavõrkude moderniseerimiseks, hõlmates kaugküttevõrke, elektrienergia ülekandevõrke ja liikmesriikide vahelise ühendatavuse suurendamist, samuti selleks, et toetada õiglast üleminekut toetust saavate liikmesriikide süsinikuheitekahukates piirkondades, selleks et toetada töötajate ümberpaigutamist, ümberõpet ja oskuste täiendamist, haridust, tööotsimisalgatusi ja idufirmasid, pidades dialoogi sotsiaalpartneritega. Toetus-kõlblikud on ka investeeringud energiatõhususse transpordi, hoonete, põllumajanduse ja jäätmete valdkonnas.

3. Moderniseerimisfond toimib toetust saavate liikmesriikide vastutusel. EIP tagab, et lubatud heitkoguse ühikud pannakse enampakkumisele kooskõlas artikli 10 lõikes 4 sätestatud põhimõtete ja tingimustega, ning vastutab tulude haldamise eest. EIP kannab tulu liikmesriigile üle komisjoni väljamaksmisotsuse alusel, kui investeeringutele toetuse väljamaksmine on kooskõlas käesoleva artikli lõikega 2 või, kui investeeringud ei kuulu käesoleva artikli lõikes 2 loetletud valdkondadesse, on kooskõlas investeerimiskomitee soovitusetega. Komisjon võtab oma otsuse vastu õigeaegselt. Tulu jaotatakse liikmesriikide vahel IIb lisas sätestatud osade alusel vastavalt käesoleva artikli lõigetele 6–12.

4. Iga asjaomane liikmesriik võib kasutada artikli 10c lõike 4 kohast tasuta eraldatavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogust või osa sellest ning artikli 10 lõike 2 punkti b alusel liidus solidaarsuse, majanduskasvu ja omavahelise ühendatuse tagamise eesmärgil jaotatud lubatud heitkoguse ühikuid või osa nimetatud kogusest, et vastavalt artiklile 10d toetada investeeringuid moderniseerimisfondi raames, suurendades seeläbi kõnealusele liikmesriigile jaotatud vahendeid. Asjaomane liikmesriik peab 30. septembriks 2019 teatama komisjonile vastavad lubatud heitkoguse ühikute kogused, mida artikli 10 lõike 2 punkti b, artikli 10c ja artikli 10d kohaselt kasutatakse.

5. Moderniseerimisfondi jaoks luuakse investeerimiskomitee. Investeerimiskomitee moodustatakse iga toetust saava liikmesriigi, komisjoni ja EIP esindajatest ning teiste liikmesriikide valitud kolmest esindajast viie aasta pikkuseks ametiajaks. Komitee esimeheks on komisjoni esindaja. Igast liikmesriigist võib üks esindaja, kes ei ole investeerimiskomitee liige, osaleda komitee koosolekutel vaatlejana.

▼ **M9**

Investeerimiskomitee tegutseb läbipaistval viisil. Investeerimiskomitee koosseis ning selle liikmete elulood ja huvid deklaratsioonid tehakse üldsusele kättesaadavaks ning vajaduse korral neid ajakohastatakse.

6. Enne kui toetust saav liikmesriik otsustab rahastada investeeringut oma osast moderniseerimisfondis, peab ta esitama investeerimiskomiteele ja EIPle investeerimisprojekti. Seoses investeeringutega, mille puhul EIP on kinnitanud, et need kuuluvad lõikes 2 loetletud valdkondadesse, võib liikmesriik alustada investeerimisprojekti rahastamist oma osast.

Kui energiasüsteemide moderniseerimiseks mõeldud investeering, mida kavatakse moderniseerimisfondist rahastada, ei kuulu lõikes 2 loetletud valdkondadesse, hindab investeerimiskomitee kõnealuse investeeringu tehnilist ja rahalist teostatavust, sealhulgas selle abil saavutatavat heitkoguste vähendamist, ning esitab investeeringu moderniseerimisfondi kaudu rahastamise kohta soovitus. Investeerimiskomitee tagab, et kõik kaugküttega seonduvad investeeringud toovad kaasa märkimisväärsel paranemisel energiatõhususe ja heitkoguste vähendamise osas. Nimetatud soovitus võib hõlmata ettepanekut asjakohaste rahastamisvahendite kohta. Lõikes 2 loetletud valdkondadesse mittekuuluva investeeringu asjakohastest kuludest kuni 70 % võib toetada moderniseerimisfondi vahenditest, tingimusel et ülejäänud kulusid rahastavad eraõiguslikud juriidilised isikud.

7. Investeerimiskomitee püüab oma soovitusel vastu võtta konsensusel. Kui investeerimiskomitee ei jõua esimehe määratud tähtaja jooksul konsensusel kokkuleppele, võtab ta otsuse vastu lihthäälteenamusega.

Kui EIP esindaja ei kinnita investeeringu rahastamist, võetakse soovitus vastu ainult juhul, kui selle poolt hääletab kaks kolmandikku liikmetest. Sellisel juhul ei osale hääletamises selle liikmesriigi esindaja, kus investeering tehakse, ega EIP esindaja. Käesolevat lõiku ei kohaldata väikesemahuliste projektide suhtes, mida rahastatakse riikliku arengupanga laenudest või riikliku programmi rakendamisele kaasa aitavatest toetustest ning mille konkreetsed eesmärgid on kooskõlas moderniseerimisfondi eesmärkidega, tingimusel et programmi raames ei kasutata rohkem kui 10 % IIb lisas sätestatud liikmesriigi osast.

8. Kõik EIP või investeerimiskomitee lõigete 6 ja 7 kohased toimingud ja soovitusel tehakse õigeaegselt ning neis esitatakse nende aluseks olevad põhjused. Toimingud ja soovitusel avalikustatakse.

9. Toetust saavad liikmesriigid vastutavad valitud projektide rakendamise järelemeetmete eest.

10. Toetust saavad liikmesriigid esitavad komisjonile igal aastal aruande moderniseerimisfondist rahastatavate investeeringute kohta. Aruanded avalikustatakse ja need sisaldavad

a) teavet toetust saavas liikmesriigis rahastatavate investeeringute kohta;

▼ **M9**

- b) hinnangut investeeringu tulemusel saavutatud energiatõhususe või energiasüsteemi moderniseerimise lisandväärtuse kohta.

11. Investeeringukomitee annab komisjonile igal aastal aru investeeringute hindamisest saadud kogemuste kohta. Komisjon, võttes arvesse investeeringukomitee töö tulemusi, vaatab 31. detsembriks 2024 läbi lõikes 2 osutatud projektide valdkonnad ja investeeringukomitee soovitud alused.

12. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, mis käsitlevad moderniseerimisfondi toimimise üksikasjalikku korda. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

▼ **M4***Artikkel 11***Riiklikud rakendusmeetmed**

1. Iga liikmesriik avaldab ja esitab komisjonile 30. septembriks 2011 tema territooriumil asuvate käesoleva direktiiviga hõlmatud käitiste loetelu ja tema territooriumil asuvatele käitistele eraldatavad tasuta ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀, mis on arvatud artikli 10a lõikes 1 ja artiklis 10c osutatud eeskirjade kohaselt.

▼ **M9**

Käesoleva direktiiviga hõlmatud käitiste loetelu viieks aastaks alates 1. jaanuarist 2021 esitatakse 30. septembriks 2019, ja loetelud igaks järgnevas viieks aastaks esitatakse sellest alates iga viie aasta järel. Iga loetelu sisaldab allkäitise tasandil tootmistegevuse, soojuse ja gaaside ülekande, elektritootmise ja heitkoguste andmeid nende esitamisele eelnenud viie kalendriaasta kohta. Lubatud heitkoguse ühikuid eraldatakse tasuta ainult sellistele käitistele, mille kohta on selline teave esitatud.

▼ **M4**

2. Iga aasta 28. veebruariks annavad pädevad asutused välja asjaomaseks aastaks eraldatavad ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀, mis on arvatud artiklite 10, 10a ja 10c kohaselt.

3. Liikmesriigid ei või lõike 2 alusel väljastada tasuta ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ käitistele, mille lisamisest lõikes 1 osutatud loetlusesse on komisjon keeldunud.

▼ **M2**

IV PEATÜKK

LENNUNDUSE JA PAIKSETE KÄITISTE SUHTES KOHALDATAVAD SÄTTED▼ **M4***Artikkel 11a*

►**M9** ELi HKSi ◀ raames projektitegevusest saadud THVde ja HVÜde kasutamine enne rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu jõustumist

1. Ilma et see piiraks artikli 28 lõigete 3 ja 4 kohaldamist, kohaldatakse käesoleva artikli lõikeid 2–7.

2. Sellises ulatuses, mille osas käitise või õhusõiduki käitajad ei ole ära kasutanud neile liikmesriikide poolt ajavahemikuks 2008–2012 antud THVsid ja HVÜsid või neile on antud ühikute kasutamise õigus lõike 8 alusel, võivad käitajad esitada pädevale asutusele taotluse,

▼ **M4**

et THVde ja HVÜde eest, mis on omandatud heitkoguste vähendamise eest kuni aastani 2012 sellist tüüpi projektide käigus, mis olid ►**M9** ELi HKSi ◀ kasutatavad ajavahemikul 2008–2012, eraldataks neile ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀, mis kehtivad alates 2013. aastast.

Kuni 31. märtsini 2015 eraldab pädev asutus kõnealused vahetusel põhinevad ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ taotluse korral.

3. Sellises ulatuses, mille osas käitise või õhusõiduki käitajad ei ole ära kasutanud neile liikmesriikide poolt ajavahemikuks 2008–2012 antud THVsid ja HVÜsid või neile on antud ühikute kasutamise õigus lõike 8 alusel, lubavad pädevad asutused käitajatel vahetada THVd ja HVÜd, mis on omandatud enne 2013. aastat registreeritud projektide käigus heitkoguste vähendamise eest alates 2013. aastast, alates 2013. aastast kehtivate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ vastu.

Esimest lõiku kohaldatakse THVde ja HVÜde suhtes kõikide projektitüüpide puhul, mis olid ►**M9** ELi HKSi ◀ kasutatavad ajavahemikul 2008–2012.

4. Sellises ulatuses, mille osas käitise või õhusõiduki käitajad ei ole ära kasutanud neile liikmesriikide poolt ajavahemikuks 2008–2012 antud THVsid ja HVÜsid või neile on antud ühikute kasutamise õigus lõike 8 alusel, lubavad pädevad asutused käitajatel vahetada THVd, mis on omandatud alates 2013. aastast teostatud heitkoguste vähendamise eest, alates 2013. aastast vähim arenenud riikides käivitatud uute projektide eest saadavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ vastu.

Esimest lõiku kohaldatakse THVde suhtes kõikide projektitüüpide puhul, mis olid ►**M9** ELi HKSi ◀ kasutatavad ajavahemikul 2008–2012, seni kuni kõnealused riigid on ratifitseerinud asjakohase lepingu ►**M9** liiduga ◀ või kuni aastani 2020, olenevalt sellest, kumb saabub varem.

5. Sellises ulatuses, mille osas käitise või õhusõiduki käitajad ei ole ära kasutanud neile liikmesriikide poolt ajavahemikuks 2008–2012 antud THVsid ja HVÜsid või neile on antud ühikute kasutamise õigus lõike 8 alusel, ja juhul kui rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu läbirääkimisi ei viida lõpule 31. detsembriks 2009, võib projektidest või muust heitkoguseid vähendavast tegevusest saadud ühikuid kasutada ►**M9** ELi HKSi ◀ vastavalt kolmandate riikidega sõlmitud lepingutele, sealjuures tuleb täpsustada kasutamise määr. Vastavalt kõnealustele lepingutele on käitajatel võimalik kasutada kõnealustes kolmandates riikides toimivatest projektidest saadud ühikuid oma kohustuste täitmiseks ►**M9** ELi HKSi ◀ raames.

6. Lõikes 5 osutatud lepingutes sätestatakse ühikute kasutamine ►**M9** ELi HKSi ◀ sellist tüüpi projektide kaudu, mis olid ►**M9** ELi HKSi ◀ raames kasutatavad ajavahemikul 2008–2012, kaasa arvatud tehnosiiret ja säästvat arengut edendavad taastuenergia- ja energiatõhusustehnoloogia projektid. Kõnealused lepingud võivad sätestada ka sellistest projektidest saadud ühikute kasutamise, mille puhul on võrdlustase madalam kui tasuta ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eraldamise määr artiklis 10a osutatud meetmete alusel või madalam kui ►**M9** liidu ◀ õigusaktidega nõutud tase.

▼ **M4**

7. Pärast rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu sõlmimist tuleks alates 1. jaanuarist 2013 tunnustada ►**M9** ELi HKSi ◄ raames kolmandates riikides toimivatest projektidest saadud ühikuid üksnes juhul, kui kõnealused riigid on rahvusvahelise lepingu ratifitseerinud.

▼ **M9**▼ **M1***Artikkel 11b***Projektitegevused**

1. Liikmesriigid võtavad vajalikke meetmeid tagamaks, et projektitegevuste alused, nagu on määratletud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Kyoto protokolli alusel vastu võetud hilisemates otsustes, mida Euroopa Liiduga ühinemislepingu allkirjutanud riigid kohustuvad järgima, vastaksid täielikult *acquis communautaire*'ile, kaasa arvatud selles ühinemislepingus sätestatud ajutised erandid.

▼ **M4**

►**M9** Liit ◄ ja selle liikmesriigid kiidavad heaks üksnes projektitegevused, mille puhul asub kõikide projektiosaliste peakontor riigis, mis on sõlminud selliseid projekte käsitleva rahvusvahelise lepingu, või riigis või osariigi või piirkonna taseme haldusüksuses, mis on seotud ►**M9** ELi HKSi ◄ vastavalt artiklile 25.

▼ **M1**

2. Projektitegevust läbiviivad liikmesriigid peavad tagama, välja arvatud lõigetes 3 ja 4 sätestatud juhul, et THVsid või HVÜsid ei antaks välja käesoleva direktiiviga hõlmatud ►**M2** tegevustest tulenevate ◄ kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamiseks või piiramiseks.

3. Kuni 31. detsembrini 2012 võib ühise rakendamise ja puhta arengu mehhanismi projektitegevuste puhul, mis otseselt vähendavad või piiravad kõnealuse direktiiviga hõlmatud käitiste heitkoguseid, anda TVÜsid ja SHVsid välja vaid juhul, kui asjaomase käitise käitaja tunnistab kehtetuks võrdse arvu ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◄.

4. Kuni 31. detsembrini 2012 võib ühise rakendamise ja puhta arengu mehhanismi projektitegevuste puhul, mis kaudselt vähendavad või piiravad kõnealuse direktiiviga hõlmatud käitiste heitkoguseid, anda TVÜsid ja SHVsid välja vaid juhul, kui liikmesriigi riiklikus registris tunnistatakse kehtetuks võrdne arv THVdest või HVÜdest tulenevaid ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◄.

5. Liikmesriik, kes volitab eraettevõtteid või avalik-õiguslikke asutusi projektitegevustes osalema, jääb vastutavaks oma ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Kyoto protokolli kohaste kohustuste täitmise eest ning peab tagama, et selline osalemine oleks kooskõlas asjaomaste juhiste, meetmete ja menetlustega, mis on vastu võetud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Kyoto protokolli alusel.

6. Hüdroenergia tootmisega seotud projektitegevuste puhul, mille tootmisvõimsus ületab 20 MW, tagavad liikmesriigid selliseid projektitegevusi heaks kiites, et kõnealuste projektitegevuste arendamisel järgitakse asjaomaseid rahvusvahelisi kriteeriumeid ja juhiseid, sealhulgas Maailma Tammide Komisjoni 2000. aasta novembri aruandes „Tammid ja areng – otsusetegemise uus raamistik” sisalduvaid juhiseid.

▼ **M9**

▼ B*Artikkel 12***►C3** Lubatud heitkoguse ühikute ◀ üleandmine, tagastamine ja kehtetuks tunnistamine

1. Liikmesriigid tagavad, et ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◀ võib üle anda:

- a) ►M9 liidu ◀ isikute vahel;
- b) ►M9 liidu ◀ isikute vahel ja kolmandate riikide isikute vahel, kui neid ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◀ tunnustatakse kooskõlas artiklis 25 nimetatud menetlusega, ilma muude piiranguteta kui need, mis kuuluvad käesolevasse direktiivi või on selle kohaselt vastu võetud.

▼ M4

1a. Komisjon kontrollib 31. detsembriks 2010, kas ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◀ turg on piisavalt kaitstud siseringitehingute ja turuga manipuleerimise eest ning vajaduse korral esitab ettepanekud sellise kaitse tagamiseks. Kasutada võib Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/6/EÜ (siseringitehingute ja turuga manipuleerimise (turu kuritarvitamise) kohta) ⁽¹⁾ asjakohaseid sätteid koos mis tahes asjakohaste kohandustega nende kohaldamiseks toorainekaubanduse suhtes.

▼ B

2. Liikmesriigid tagavad, et mõne teise liikmesriigi pädeva asutuse väljaantud ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◀ tunnustatakse ►M2 õhusõiduki käitaja lõikest 2a või ◀ käitaja lõikest 3 tulenevate kohustuste täitmiseks.

▼ M2

2a. Haldavad liikmesriigid tagavad, et iga aasta 30. aprilliks tagastab iga õhusõiduki käitaja ►C3 lubatud heitkoguse ühikud ◀, mille arv on võrdne eelneva kalendriaasta heitkoguste üldkogusega, mis tulenevad I lisas nimetatud lennutegevustest, mida on sooritanud õhusõiduki käitaja, ja mida tõendatakse vastavalt artiklile 15. Liikmesriigid tagavad, et kooskõlas käesoleva lõikega tagastatud ►C3 lubatud heitkoguse ühikud ◀ seejärel tühistatakse.

▼ M8

3. Liikmesriigid tagavad ajavahemikul kuni 31. detsembrini 2020, et iga käitise käitaja tagastab iga aasta 30. aprilliks lubatud heitkoguse ühikud, välja arvatud II peatüki alusel välja antud lubatud heitkoguse ühikud, mille arv vastab kõnealuse käitise koguheitele eelmisel kalendriaastal, nagu on tõendatud kooskõlas artikliga 15, ning nimetatud ►C3 lubatud heitkoguse ühikud ◀ tunnistatakse seejärel kehtetuks. Liikmesriigid tagavad ajavahemikul alates 1. jaanuarist 2021, et iga käitise käitaja tagastab iga aasta 30. aprilliks lubatud heitkoguse ühikud, mille arv vastab kõnealuse käitise koguheitele eelmisel kalendriaastal, nagu on tõendatud kooskõlas artikliga 15, ning nimetatud lubatud heitkoguse ühikud tunnistatakse seejärel kehtetuks, võttes arvesse artiklis 28b osutatud läbivaatamist.

3-a. Vajaduse korral ja niikaua, kui see on vajalik ELi HKS-i keskkonnavalase terviklikkuse kaitsmiseks, ei tohi õhusõiduki käitajad ja teised käitajad ELi HKS-is kasutada lubatud heitkoguse ühikuid,

⁽¹⁾ ELT L 96, 12.4.2003, lk 16.

▼ M8

mida väljastab liikmesriik, kelle suhtes muutuvad õhusõiduki käitajate ja teiste käitajate kohustused kehtetuks. Artiklis 19 osutatud õigusakt hõlmab meetmeid, mis on käesolevas lõikes osutatud juhtudel vajalikud.

▼ M4

3a. ►**C3** Lubatud heitkoguse ühikute ◀ tagastamise kohustust ei teki seoses heitkogustega, mis on tõendatult kogutud ja transporditud püsivaks säilitamiseks käitises, millel on selleks kehtiv luba vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2003. aasta direktiivile 2009/31/EÜ, mis käsitleb süsinikdioksiidi geoloogilist säilitamist ⁽¹⁾.

▼ B

4. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed selle tagamiseks, et ►**C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ tunnistatakse kehtetuks igal ajal, kui nende omanik seda soovib. ►**M9** Kui liikmesriigi territooriumil suletakse täiendavate riiklike meetmete tõttu elektritootmisvõimsus, võib liikmesriik tunnistada kehtetuks lubatud heitkoguse ühikuid tema poolt enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute üldkogusest, millele on osutatud artikli 10 lõikes 2, kuni mahus, mis vastab asjaomase käitise tõendatud heitkoguste keskmisele viie aasta jooksul enne selle sulgemist. Asjaomane liikmesriik teavitab komisjoni kavandatud kehtetuks tunnistamisest vastavalt artikli 10 lõike 4 alusel vastu võetud delegeeritud õigusaktidele. ◀

▼ M4

5. Lõikeid 1 ja 2 kohaldatakse ilma et see piiraks artikli 10c kohaldamist.

▼ M9*Artikkel 13***Lubatud heitkoguse ühikute kehtivusaeg**

Alates 1. jaanuarist 2013 eraldatud lubatud heitkoguse ühikud kehtivad tähtajatult. Alates 1. jaanuarist 2021 eraldatud lubatud heitkoguse ühikute kohta tehakse märge, mis näitab, millisel kümneaastasel ajavahemikul alates 1. jaanuarist 2021 need välja anti, ja need kehtivad alates kõnealuse ajavahemiku esimesest aastast tekitatud heitkoguste suhtes.

▼ M4*Artikkel 14***Heitkoguste seire ja aruandlus****▼ M9**

1. Komisjon võtab vastu rakendusaktid heitkoguste seiret ja aruandlust käsitleva üksikasjaliku korra ning vajaduse korral I lisas loetletud tegevusi käsitlevate tegevusandmete kohta, et seirata tonnkilomeetrite andmeid ja anda nendest aru artiklite 3e ja 3f kohaldamise eesmärgil, lähtudes IV lisas esitatud seire- ja aruandluspõhimõtetest ning käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud nõuetest. Kõnealuste rakendusaktidega täpsustatakse ka iga kasvuhoonegaasi seire- ja aruandlusnõuete puhul asjaomase kasvuhoonegaasi globaalse soojendamise potentsiaal.

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

⁽¹⁾ ELT L 140, 5.6.2009, lk 114

▼ **M4**

2. Lõikes 1 osutatud ►**M9** õigusaktid ◀ võtavad arvesse kõige täpsemad ja uuemad olemasolevad teaduslikud andmed, eelkõige valit-sustevahelise kliimamuutuste rühma käsutuses olevad andmed, ning need võivad sätestada käitajatele esitatava nõude anda aru heitkogustest, mida seostatakse rahvusvahelisest konkurentsist mõjutatud energiamahu-kate tööstusharude toodete tootmisega. Kõnealused ►**M9** õigusaktid ◀ võivad kehtestada nõude, et seda teavet tuleb sõltumatult tõendada.

Kõnealused nõuded võivad hõlmata aruandeid heitkoguste määra kohta ►**M9** ELi HKSiga ◀ hõlmatud ja kõnealuste toodete tootmisega seotud elektritootmisest.

3. Liikmesriigid tagavad, et iga käitise või õhusõiduki käitaja teeb seiret ja annab pädevale asutusele sellest käitisest kõnealuse kalendri-aasta jooksul või alates 1. jaanuarist 2010 tema poolt käitatavast õhusõi-dukist pärinevate heitkoguste kohta aru pärast iga aasta lõppu ja koos-kõlas lõikes 1 osutatud ►**M9** õigusaktidega ◀.

4. Lõikes 1 osutatud ►**M9** õigusaktid ◀ võivad sisaldada nõudeid arvutisüsteemide ja andmete vahetamise vormide kasutamise kohta, et ühtlustada seirekava, heitkoguste iga-aastase aruande ja tõendamistege-vusega seotud teabevahetust käitaja, tõendaja ja pädevate asutuste vahel.

▼ **M2***Artikkel 15*▼ **M4****Tõendamine ja akrediteerimine**▼ **M2**

Liikmesriigid tagavad, et käitajatele ja õhusõiduki käitajatele kooskõlas artikli 14 lõikega 3 edastatud aruanded tõendatakse vastavalt V lisas sätestatud kriteeriumidele ning mis tahes üksikasjalikele sätetele, mis komisjon on vastu võtnud kooskõlas käesoleva artikliga, ja sellest teata-takse pädevale asutusele.

Liikmesriigid tagavad, et käitaja või õhusõiduki käitaja, kelle aruanne ei ole iga aasta 31. märtsiks eelneva aasta heitkoguste osas vastavalt V lisas sätestatud kriteeriumidele ning mis tahes üksikasjalikele sätetele, mis komisjon on vastu võtnud kooskõlas käesoleva artikliga, rahulda-vaks tunnistanud, ei või ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ üleandmist jätkata enne, kui selle käitaja või õhusõiduki käitaja aruanne on rahu-ldavaks tunnistanud.

▼ **M9**

Komisjon võtab vastu rakendusaktid, mis käsitlevad heitkoguste aruan-nete tõendamist V lisas sätestatud põhimõtete alusel ning tõendavate asutuste akrediteerimist ja järelevalvet. Komisjon võib võtta vastu ka rakendusaktid õhusõiduki käitajate poolt artikli 14 lõike 3 kohaselt esitatud aruannete ning artiklite 3e ja 3f kohaste taotluste tõendamiseks, sealhulgas tõendajate poolt kasutatava tõendamiskorra kohta. Rakendus-aktides täpsustatakse olenevalt olukorrast tõendavate asutuste akreditee-rimise ja akrediteeringu kehtetuks tunnistamise, vastastikuse tunnusta-mise ja vastastikuse hindamise tingimused.

▼ M9

Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

▼ M4*Artikkel 15a***Teabe avalikustamine ja ametisaladus**

Liikmesriigid ja komisjon tagavad, et kõik ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◀ koguste ja eraldamisega ning heitkoguste seire, aruandluse ja kontrollimisega seotud otsused ja aruanded avalikustatakse viivitamatult korrapärasel viisil, mis tagab mittediskrimineeriva juurdepääsu.

Ametisaladuse alla kuuluvat teavet ei tohi avalikustada ühelegi teisele isikule ega asutusele, välja arvatud juhul, kui see on ette nähtud kehtivate õigus- ja haldusnormidega.

▼ B*Artikkel 16***Karistused**

1. Liikmesriigid kehtestavad eeskirjad karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva direktiivi alusel vastuvõetud siseriiklike õigusnormide rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada nende rakendamine. Ettenähtud karistused peavad olema tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad. Liikmesriigid teatavad neist sätetest komisjonile ►M2 — ja annavad viivitamata teada nende edaspidistest muudatustest.

▼ M2

2. Liikmesriigid tagavad nende käitajate ja õhusõidukite käitajate nimede avaldamise, kes rikuvad nõuet tagastada käesoleva direktiivi kohaselt piisaval hulgal ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◀.

3. Liikmesriigid tagavad, et käitaja või õhusõiduki käitaja, kes ei tagasta iga aasta 30. aprilliks eelneva aasta heitkogustele vastaval hulgal ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◀, peab ülemääraste heitkoguste eest trahvi tasuma. Ülemääraste heitkoguste trahv on 100 eurot iga õhku paisatud tonni süsinikdioksiidi ekvivalendi kohta, mille osas käitaja või õhusõiduki käitaja ei ole ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◀ tagastanud. Ülemääraste heitkoguste trahvi tasumine ei vabasta käitajat või õhusõiduki käitajat kohustusest tagastada järgneva kalendriaastaga seotud ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◀ tagastamisel nendele ülemäärastele heitkogustele vastaval hulgal ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◀.

▼ M4

4. Ülemääraste heitkoguste trahvi, mis on seotud alates 1. jaanuarist 2013 eraldatud ►C3 lubatud heitkoguse ühikutega ◀, suurendatakse vastavalt Euroopa tarbijahinnaindeksile.

▼ M2

5. Kui õhusõiduki käitaja ei täida käesoleva direktiivi nõudeid ja kui järgmist ei suudeta tagada muude täitemeetmetega, võib teda haldav liikmesriik teha komisjonile taotluse kehtestada asjaomasele õhusõiduki käitajale tegevuskeeld.

6. Iga haldava liikmesriigi lõike 5 kohane taotlus sisaldab järgmist:

▼ **M2**

- a) tõendid selle kohta, et õhusõiduki käitaja ei ole täitnud käesoleva direktiivi kohaseid kohustusi;
- b) üksikasjad liikmesriigi võetud täitemeetmete kohta;
- c) põhjendus ► **M9** liidus ◀ tegevuskeelu kehtestamise kohta ning
- d) soovitus ► **M9** liidus ◀ tegevuskeelu kehtestamise ulatuse ja kõikide kohaldatavate tingimuste kohta.

7. Pärast lõikes 5 osutatud taotluste edastamist komisjonile teavitab komisjon nendest teisi liikmesriike nende esindajate kaudu artikli 23 lõikes 1 osutatud komitees vastavalt komitee töökorrale.

8. Vajaduse ja võimaluse korral peetakse enne lõike 5 kohase taotluse kohta otsuse vastuvõtmist nõu ametiasutustega, kelle vastutusalasse jääb asjaomase õhusõiduki käitaja üle reguleeriva järelevalve teostamine. Kui see on võimalik, toimuvad konsultatsioonid ühiselt komisjoni ja liikmesriikidega.

9. Kui komisjon kaalub lõike 5 kohase taotluse kohta otsuse vastuvõtmist, avaldab ta asjaomasele õhusõiduki käitajale olulised faktid ja kaalutlused, millele selline otsus tugineb. Õhusõiduki käitajale antakse võimalus esitada komisjonile kirjalikud tähelepanekud kümne päeva jooksul alates selliste faktide ja kaalutluste teatavakstegemisest.

10. Liikmesriigi taotlusel võib komisjon ► **M9** kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega ◀ võtta vastu otsuse kehtestada asjaomase õhusõiduki käitajale tegevuskeeld.

11. Iga liikmesriik jõustab oma territooriumil kõik lõike 10 kohaselt tehtud otsused. Ta teavitab komisjoni kõikidest meetmetest, mis on võetud sellise otsuse rakendamiseks.

▼ **M9**

12. Komisjon võtab vastu rakendusaktid käesolevas artiklis osutatud menetluste üksikasjalike eeskirjade kohta. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.

▼ **M1***Artikkel 17***Teabele juurdepääs**

Direktiivi 2003/4/EÜ kohaselt teeb pädev asutus üldsusele kättesaadavaks tema valduses olevad ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eraldamise otsused, teabe projektitegevuste kohta, milles liikmesriik osaleb või volitab osalema eraettevõtet või avalik-õiguslikku asutust, ning kasvuhoonegaaside ► **C3** heitloa ◀ kohaselt nõutavad heitkoguseid käsitlevad aruanded.

▼B*Artikkel 18***Pädev asutus**

Liikmesriigid teevad käesoleva direktiivi eeskirjade rakendamiseks vajalikud halduskorraldused, sealhulgas ühe või mitme asjaomase pädeva asutuse nimetamine. Kui nimetatakse rohkem kui üks pädev asutus, tuleb tööd, mida need asutused käesoleva direktiivi kohaselt teevad, kooskõlastada.

▼M1

Eelkõige tagavad liikmesriigid kooskõlastatuse Kyoto protokolli artikli 6 lõike 1 punkti a kohaselt määratud projektitegevuste heakskiitmise keskuse ning Kyoto protokolli artikli 12 rakendamiseks määratud riikliku asutuse vahel, mis on määratud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Kyoto protokolli alusel tehtud hilisemate otsustega.

▼M2*Artikkel 18a***Haldav liikmesriik**

1. Õhusõiduki käitajat haldav liikmesriik on:
 - a) õhusõiduki käitaja puhul, kellel on olemas liikmesriigi poolt vastavalt nõukogu 23. juuli 1992. aasta määrusele (EMÜ) nr 2407/92 (lennuettevõtjatele lennutegevuslubade väljaandmise kohta) ⁽¹⁾ välja antud kehtiv lennutegevusluba, lennutegevusloa välja andnud liikmesriik ning
 - b) kõigil muudel juhtudel selle õhusõiduki käitaja poolt võrdlusaasta jooksul teostatud lendudest tuleneva suurima omistatud lennunduse heitkoguste hulga liikmesriik.
2. Kui artiklis 3c osutatud mis tahes ajavahemiku kahel esimesel aastal käesoleva artikli lõike 1 punkti b reguleerimisalasse kuuluva õhusõiduki käitaja teostatavatest lendudest tulenevaid omistatud lennunduse heitkoguseid ei omistata käitajat haldavale liikmesriigile, viiakse õhusõiduki käitaja järgmiseks ajavahemikuks üle teise haldava liikmesriigi haldusalasse. Uueks haldavaks liikmesriigiks on selle õhusõiduki käitaja poolt eelmise ajavahemiku kahel esimesel aastal teostatud lendudest tuleneva suurima omistatud lennunduse heitkoguste hulga liikmesriik.
3. Parimale kättesaadavale teabele tuginedes komisjon:
 - a) avaldab enne 1. veebruari 2009 nimekirja õhusõiduki käitajatest, kes sooritasid I lisas nimetatud lennutegevust 1. jaanuaril 2006 või pärast seda, täpsustades iga õhusõiduki käitajat haldava liikmesriigi vastavalt lõikele 1, ning

⁽¹⁾ EÜT L 240, 24.8.1992, lk 1.

▼M2

b) ajakohastab seda nimekirja enne iga järgneva aasta 1. veebruari, lisades õhusõiduki käitajad, kes on edaspidi sooritanud I lisas nimetatud lennutegevust.

4. Komisjon võib ►M9 kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega ◄ töötada välja suunised haldavatele liikmesriikidele õhusõiduki käitajate haldamise kohta käesoleva direktiivi raames.

5. Lõike 1 kohaldamisel tähendab võrdlusaasta õhusõiduki käitaja puhul, kes hakkas ►M9 liidus ◄ tegutsema pärast 1. jaanuari 2006, esimest tegutsemise kalendriaastat, ning kõigil muudel juhtudel kalendriaastat, mis algas 1. jaanuaril 2006.

*Artikkel 18b***Eurocontroli abi**

Selleks et täita oma kohustusi, mis on ette nähtud artikli 3c lõikega 4 ja artikliga 18a, võib komisjon paluda Eurocontroli või muu asjaomase organisatsiooni abi ja võib sõlmida sel eesmärgil nende organisatsioonidega asjakohaseid lepinguid.

▼B*Artikkel 19***Registrid****▼M4**

1. Alates 1. jaanuarist 2012 eraldatud ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ kohta peetakse ►M9 liidu ◄ registrit liikmesriikides avatud kontode pidamisega seotud protsesside läbiviimiseks ning ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ eraldamiseks, tagastamiseks ja kehtetuks tunnistamiseks lõikes 3 osutatud komisjoni ►M9 õigusaktide ◄ kohaselt.

Igal liikmesriigil on võimalik viia läbi ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni või Kyoto protokolliga kohaselt lubatud tegevusi.

▼B

2. ►C3 Lubatud heitkoguse ühikuid ◄ võib omada iga isik. Register peab olema üldsusele kättesaadav ja sisaldama eraldi arvestust iga sellise isiku omanduses olevate ►C3 lubatud heitkoguse ühikute ◄ kohta, kellele ►C3 lubatud heitkoguse ühikud ◄ on välja antud või kellele või kellelt need on üle antud.

▼M9

3. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi, nähes ette kõik vajalikud nõuded, mis käsitlevad liidu registrit 1. jaanuaril 2013 algava kauplemisperioodi ja järgnevate perioodide jaoks, mis luuakse standarditud elektrooniliste andmebaaside kujul, mis sisaldavad ühiseid andmelemente lubatud heitkoguse ühikute väljaandmise, valdamise, üleandmise ja kehtetuks tunnistamise jälgimiseks, et tagada vastavalt vajadusele üldsuse juurdepääs ja konfidentsiaalsus. Nimetatud delegeeritud õigusaktid hõlmavad ka sätteid lepingutes sisalduvate, lubatud heitkoguse ühikute vastastikust tunnustamist käsitlevate eeskirjade täitmise tagamiseks, et siduda heitkogustega kauplemise süsteemid omavahel.

▼M4

4. Lõikes 3 osutatud ►M9 õigusaktid ◄ sisaldavad asjakohaseid üksikasju, mille kohaselt ►M9 liidu ◄ register teeb tehinguid ja muid toiminguid, mis on vajalikud artikli 25 lõikes 1b osutatud korra

▼ **M4**

rakendamiseks. Kõnealused ► **M9** õigusaktid ◀ hõlmavad ka ► **M9** liidu ◀ registri muutmise ja vahejuhtumite haldamise protsesse seoses käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud küsimustega. need sisaldavad asjakohaseid üksikasju, mille kohaselt tagatakse ► **M9** liidu ◀ registri liikmesriikidele võimalus algatusteks, mis on seotud tõhususe suurendamise, halduskulude juhtimise ja kvaliteedikontrolli meetmetega..

▼ **B***Artikkel 20***Põhihaldaja**

1. Komisjon määrab põhihaldaja, kes peab sõltumatut tehingute registrit ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ väljaandmise, üleandmise ja kehtetuks tunnistamise kohta.

2. Põhihaldaja korraldab sõltumatu tehingute registri abil iga registrisse kantud tehingu automaatse kontrolli, tagamaks et ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ väljaandmise, üleandmise ja kehtetuks tunnistamisega ei ole seotud eeskirjade rikkumisi.

3. Kui automaatse kontrolli käigus tuvastatakse eeskirjade eiramine, teavitab põhihaldaja asjaomast liikmesriiki või asjaomaseid liikmesriike, kes ei kanna kõnealuseid tehinguid või asjaomaste ► **C3** lubatud heitkoguse ühikutega ◀ seotud edasisi tehinguid registrisse enne eiramiste heastamist.

*Artikkel 21***Liikmesriikide aruanded**

1. Liikmesriigid esitavad igal aastal komisjonile aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta. ► **M4** Aruandes pööratakse erilist tähelepanu ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ eraldamise korrale, registrite pidamisele, järelevalve ja aruandluse rakendusmeetmete kohaldamisele, tõendamisele ja akrediteerimisele ning käesoleva direktiivi täitmisega seotud küsimustele ja ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ võimalikule maksukohtlemisele. ◀ Esimene aruanne saadetakse komisjonile 30. juuniks 2005. ► **M9** Aruanne koostatakse komisjoni rakendusaktidega vastu võetud küsimustiku või vormi alusel. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 22a lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega. ◀ Küsimustik või vormid saadetakse liikmesriikidele vähemalt kuus kuud enne esimese aruande esitamise tähtaega.

2. Komisjon avaldab lõikes 1 nimetatud aruannete põhjal kolme kuu jooksul pärast seda, kui ta on liikmesriikidelt aruanded saanud, aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.

▼ **M4**

3. Komisjon korraldab liikmesriikide pädevate asutuste vahel teabevahetuse, milles käsitletakse ► **C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ väljaandmise, ► **M9** ELi HKSiS ◀ THVde ja HVÜde kasutamise, registrite pidamise, seire, aruandluse, tõendamise, akrediteerimise, info-tehnoloogia ja käesoleva direktiivi järgimisega seotud küsimustega kaasnevat arengut.

▼ **M9**

4. Iga kolme aasta tagant pööratakse lõikes 1 osutatud aruandes erilist tähelepanu ka ELi HKSist välja arvatud väikeste käitiste jaoks vastu võetud samaväärsetele meetmetele. Väikeste käitiste jaoks vastu võetud samaväärsete meetmete küsimust käsitletakse ka lõikes 3 osutatud teabevahetuse käigus.

▼ **M1***Artikkel 21a***Suutlikkuse suurendamisega seotud tegevuse toetamine**

ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni, Kyoto protokoll ja nende rakendamiseks hiljem vastuvõetud otsuste kohaselt peavad komisjon ja liikmesriigid püüdma toetada arengumaade ning üleminekujärgus majandusega riikide suutlikkuse suurendamist, et aidata neil ühist rakendamist ja puhta arengu mehhanismi täielikult ära kasutada, toetades nende säästva arengu strateegiat, ning hõlbustada ettevõtete kohustuste täitmist ühise rakendamise ja puhta arengu mehhanismi projektide väljaarendamisel ja rakendamisel.

▼ **M9***Artikkel 22***Lisade muudatused**

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et vajaduse korral muuta käesoleva direktiivi lisasid, välja arvatud I, IIa ja IIb lisa, pidades silmas artiklis 21 sätestatud aruandeid ja käesoleva direktiivi kohaldamisel saadud kogemusi. IV ja V lisa võib muuta, et parandada heitkoguste seiret, aruandlust ja tõendamist.

*Artikkel 22a***Komiteemenetlus**

1. Komisjoni abistab kliimamuutuste komitee, mis on loodud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 525/2013 ⁽¹⁾ artikliga 26. Nimetatud komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011 ⁽²⁾ tähenduses.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Kui komitee arvamust ei esita, ei võta komisjon rakendusakti eelnõu vastu ja kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artikli 5 lõike 4 kolmandat lõiku.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2013. aasta määrus (EL) nr 525/2013 kasvuhoonegaaside heite seire- ja aruandlusmehhanismi ning kliimamuutusi käsitleva muu olulise siseriikliku ja liidu teabe esitamise kohta ning otsuse nr 280/2004/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 165, 18.6.2013, lk 13).

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

▼ **M9***Artikkel 23***Delegeeritud volituste rakendamine**

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.

2. Artikli 3d lõikes 3, artikli 10 lõikes 4, artikli 10a lõigetes 1 ja 8, artikli 10b lõikes 5, artikli 19 lõikes 3, artiklis 22, artikli 24 lõikes 3, artikli 24a lõikes 1, artikli 25a lõikes 1 ja artiklis 28c osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates 8. aprillist 2018.

3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artikli 3d lõikes 3, artikli 10 lõikes 4, artikli 10a lõigetes 1 ja 8, artikli 10b lõikes 5, artikli 19 lõikes 3, artiklis 22, artikli 24 lõikes 3, artikli 24a lõikes 1, artikli 25a lõikes 1 ja artiklis 28c osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.

4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonivahelises parema õigusloome kokkuleppes ⁽¹⁾ sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.

5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.

6. Artikli 3d lõike 3, artikli 10 lõike 4, artikli 10a lõigete 1 ja 8, artikli 10b lõike 5, artikli 19 lõike 3, artikli 22, artikli 24 lõike 3, artikli 24a lõike 1, artikli 25a lõike 1 ja artikli 28c alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

▼ **M4***Artikkel 24***Täiendavate tegevusalade ja gaaside ühepoolse lisamise kord**▼ **M9**

1. Liikmesriigid võivad käesoleva direktiivi kohast lubatud heitkoguse ühikutega kauplemist kohaldada alates 2008. aastast I lisas loetlemata tegevusalade ja kasvuhoonegaaside suhtes, tingimusel et komisjon on selliste tegevusalade ja kasvuhoonegaaside lisamise heaks kiitnud ja võttes arvesse kõiki asjaomaseid kriteeriume, eelkõige mõju siseturule, võimalikke konkurentsimooneid, ELi HKSi keskkonnanalast terviklikkust ning kavandatava seire- ja aruandlussüsteemi usaldusväärsust, järgides delegeeritud õigusakte, mille vastuvõtmise õigus on komisjonil vastavalt artiklile 23.

⁽¹⁾ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

▼ **M4**

2. Täiendavate tegevusalade ja gaaside lisamise heakskiitmisega samal ajal võib komisjon lubada välja anda täiendavaid ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ ja lubada teistel liikmesriikidel lisada loetellu kõnealused täiendavad tegevusalad ja gaasid.

3. Komisjoni algatusel või mõne liikmesriigi taotlusel võib vastu võtta ►**M9** õigusaktid ◀, mis käsitlevad I lisas kombinatsioonina loetlemata tegevusalade, käitiste ja kasvuhoonegaaside heitkoguste seiret ja aruandlust, kui kõnealust seiret ja aruandlust on võimalik teostada piisava täpsusega.

▼ **M9**

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada sel eesmärgil käesolevat direktiivi.

▼ **M4***Artikkel 24a***Heitkoguste vähendamise projektide ühtlustatud eeskirjad**▼ **M9**

1. Peale artiklis 24 sätestatud lisamise võib komisjon võtta vastu lubatud heitkoguse ühikute või ühikute eraldamist käsitlevad meetmed liikmesriikide hallatavate projektide puhul, millega vähendatakse kasvuhoonegaaside heitkoguseid, mis ei ole ELi HKSiga hõlmatud.

Sellised meetmed peavad olema kooskõlas õigusaktidega, mis on vastu võetud endise artikli 11b lõike 7 kohaselt, nagu see kehtis enne 8. aprilli 2018. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi, määrates kindlaks järgitava menetluse.

▼ **M4**

Sellised meetmed ei tohi kaasa tuua heitkoguste vähendamise topeltarvestust ega takistada muude poliitiliste meetmete võtmist selliste heitkoguste vähendamiseks, mis ei ole hõlmatud ►**M9** ELi HKSiga ◀. Meetmed võetakse vastu üksnes juhul, kui artikli 24 kohane lisamine ei ole võimalik, ning ►**M9** ELi HKS-i ◀ järgmise läbivaatamise käigus kaalutakse kõnealuste heitkoguste hõlmamise ühtlustamist kogu ►**M9** liidus ◀.

▼ **M9**

▼ **M4**

3. Liikmesriik võib keelduda ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ väljaandmisest teatavat tüüpi projektide eest, millega vähendatakse kasvuhoonegaaside heitkoguseid tema enda territooriumil.

Sellised projektid viiakse ellu kokkuleppel liikmesriigiga, kus projekt aset leiab.

▼ **B***Artikkel 25***Seosed muude kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemidega**

1. Kyoto protokollis B lisas loetletud kolmandate riikidega, kes on protokollis ratifitseerinud, tuleks sõlmida kokkulepped, mille kohaselt tunnustatakse ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ vastastikku ►**M9** ELi HKS-i ◀ ja muude kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemide vahel kooskõlas asutamislepingu artiklis 300 sätestatud eeskirjadega.

▼ **M4**

1a. Võidakse sõlmida lepinguid, mis võimaldaksid vastastikku tunnustada ►**M9** ELi HKSi ◀ ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ ning ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ muudes riikides või osariigi ja piirkonna tasandi haldusüksustes kehtestatud selle süsteemiga ühitatavate kasvuhoonegaaside ►**C3** lubatud heitkoguse ühikutega ◀ kauplemise kohustuslike süsteemide raames, millega seatakse piirangud ►**C3** koguheitele ◀.

1b. Kolmandate riikidega või osariigi või piirkonna tasandi haldusüksustega võib sõlmida mittesiduvaid kokkuleppeid, et sätestada ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ haldusalane ja tehniline kooskõlastamine ►**M9** ELi HKSi ◀ või kasvuhoonegaaside ►**C3** lubatud heitkoguse ühikutega ◀ kauplemise teiste kohustuslike süsteemide raames, millega seatakse piirangud ►**C3** koguheitele ◀.

▼ **M9**▼ **M2***Artikkel 25a*

Kolmandate riikide meetmed lennunduse kliimamõju vähendamiseks

1. ►**M9** Kui kolmas riik võtab kõnealusest kolmandast riigist väljuvate ja liidus maanduvate lendude kliimamuutuste mõju vähendamiseks meetmeid, kaalub komisjon pärast kõnealuse kolmanda riigi ja liikmesriikidega artikli 22a lõikes 1 osutatud komitees konsulteerimist olemasolevaid võimalusi, et tagada parim vastastikune toime ELi HKSi ja kõnealuse riigi meetmete vahel.

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi I lisa muutmiseks, et näha ette asjaomasest kolmandast riigist saabuvate lendude väljaarvamine I lisas loetletud lennutegevuste seast või näha ette I lisas loetletud lennutegevustesse muude muudatuste tegemine, mida nõutakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 kohaselt sõlmitud lepinguga, välja arvatud kohaldamisalaga seotud muudatused. ◀

Komisjon võib esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule kõik muud käesoleva direktiivi muutmise ettepanekud.

Samuti võib komisjon vajaduse korral vastavalt asutamislepingu artikli 300 lõikele 1 teha nõukogule ettepanekuid alustada läbirääkimisi asjaomase kolmanda riigiga lepingu sõlmimiseks.

2. ►**M9** Liit ◀ ja tema liikmesriigid tegutsevad jätkuvalt selle nimel, et saavutada lennundusest tulenevate kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ülemaailmseid meetmeid käsitlev kokkulepe. Sellise kokkuleppe saavutamisel kaalub komisjon, kas käesoleva direktiivi kohaseid õhusõiduki käitajate suhtes kohaldatavaid sätteid on vaja muuta.

▼ **B***Artikkel 26*

Direktiivi 96/61/EÜ muutmine

Direktiivi 96/61/EÜ artikli 9 lõikele 3 lisatakse järgmised lõigud:

„Kui käitisest pärinevad kasvuhoonegaaside heitkogused on Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiivi, millega luuakse ühenduses kasvuhoonegaaside ►**C3** lubatud heitkoguse ühikutega ◀ kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi

▼B

96/61/EÜ, (*) I lisas loetud seotuks selles käitises toimuva tegevusega, ei kehtestata loas kõnealuse gaasi ►C3 otseheitele ◄ ►C3 heite ◄ piirtasemeid, välja arvatud juhul, kui on vaja tagada, et ei põhjustata olulist kohalikku saastust.

Direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusalade puhul võivad liikmesriigid otsustada, et nad ei kehtesta põletusseadmetele ega muudele ettevõtte tegevuskohas süsinikdioksiidi eraldavatele seadmetele energiatõhusust käsitlevaid nõudeid.

Vajaduse korral ajakohastavad pädevad asutused luba.

Kolme eelmist lõiku ei kohaldata vastavalt direktiivi 2003/87/EÜ artiklile 27 ajutiselt ühenduse kasvuhoonegaaside heitkogustega kauplemise süsteemist väljaarvatud käitiste suhtes.

(*) EÜT L 275, 25.10.2003, lk 32.”

▼M4*Artikkel 27***Väikeste käitiste väljaarvamine samaväärsete meetmete alusel**

1. Liikmesriigid võivad pärast käitajaga konsulteerimist arvata ►M9 ELi HKSi ◄ välja käitised, mille pädevale asutusele teatatud heitkogused kõigil kolmel punkti a kohasele teavitamisele eelnenud aastal on olnud väiksemad kui 25 000 tonni süsinikdioksiidi ekvivalenti ja, juhul kui nende tegevusalaks on põletamine, on nende nimisoojusvõimsus alla 35 MW, välja arvatud biomassist saadud heitkogused, ning mille suhtes kohaldatakse meetmeid, millega saavutatakse samaväärne panus heitkoguste vähendamisse, kui asjaomane liikmesriik täidab järgmised tingimused:

- a) ta teavitab komisjoni igast sellisest käitisest, täpsustades selle käitise suhtes kohaldatavad meetmed, millega saavutatakse samaväärne panus heitkoguste vähendamisse, enne kui tuleb esitada artikli 11 lõike 1 kohane käitiste loetelu, ent hiljemalt siis, kui see loetelu esitatakse komisjonile;
- b) ta kinnitab, et on kehtestatud seirekord, mille abil hinnatakse, kas käitis tekitab mõnel kalendriaastal heitkoguseid rohkem kui 25 000 tonni süsinikdioksiidi ekvivalenti, välja arvatud biomassist saadud heitkogused; vastavalt artiklile 14 võivad liikmesriigid lubada lihtsustatud seire-, aruandlus- ja tõendamismeetmeid käitiste puhul, mille keskmised aastased tõendatud heitkogused ajavahemikul 2008–2010 on alla 5 000 tonni;
- c) ta kinnitab, et kui käitis tekitab mõnel kalendriaastal heitkoguseid rohkem kui 25 000 tonni süsinikdioksiidi ekvivalenti, välja arvatud biomassist saadud heitkogused, või meetmeid, millega saavutatakse samaväärne panus heitkoguste vähendamisse, enam ei kohaldata, lisatakse käitis uuesti ►M9 ELi HKSi ◄;

- d) ta avaldab punktides a, b ja c osutatud teabe avalikuks aruteluks.

Välja võidakse arvata ka haiglad, kui need võtavad samaväärseid meetmeid.

▼ **M4**

2. Kui komisjon pärast kolme kuu möödumist teabe avalikuks aruteluks avaldamisest ei esita vastuväiteid veel kuue kuu jooksul, on väljaarvamine heaks kiidetud.

Pärast seda kui käitis on tagastanud ► **C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ selle ajavahemiku eest, mille jooksul see oli hõlmatud ► **M9** ELi HKSiga ◀, arvatakse käitis ► **M9** ELi HKSist ◀ välja ja liikmesriik ei eralda kõnealusele käitisele enam artikli 10a kohaselt tasuta ► **C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀.

3. Kui käitis lisatakse lõike 1 punkti c kohaselt uuesti ► **M9** ELi HKSis ◀, antakse talle kõik artikli 10a kohaselt välja antud ► **C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ alates uuesti kauplemissüsteemi lisamise aastast. Nimetatud käitistele välja antud ► **C3** lubatud heitkoguse ühikud ◀ arvatakse maha kogusest, millega liikmesriik, kus käitis asub, võib artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel kaubelda.

▼ **M9**

Iga selline käitis jääb ELi HKSis artikli 11 lõikes 1 osutatud ülejäänud ajavahemikuks, mille jooksul käitis uuesti süsteemi lisati.

▼ **M4**

4. Käitiste suhtes, mis ei ole ajavahemikul 2008–2012 hõlmatud ► **M9** ELi HKSiga ◀, võib kohaldada lihtsustatud seire-, aruandlus- ja tõendamisnõudeid, et teha kindlaks heitkogused kolmel lõike 1 punkti a kohasele teavitamisele eelnenud aastal.

▼ **M9***Artikkel 27a***Vähem kui 2 500 tonni heitkoguseid tekitavate käitiste valikuline väljaarvamine**

1. Liikmesriik võib arvata ELi HKSist välja käitised, mille poolt asjaomase liikmesriigi pädevale asutusele teatatud heitkogused igal kolmel punkti a kohasele teavitamisele eelnenud aastal on väiksemad kui 2 500 tonni süsinikdioksiidi ekvivalenti, jättes arvesse võtmata biomassist saadud heitkogused, tingimusel et asjaomane liikmesriik:

- a) teavitab komisjoni igast sellisest käitisest, enne kui tuleb esitada artikli 11 lõike 1 kohane käitiste loetelu või hiljemalt siis, kui nimetatud loetelu esitatakse komisjonile;
- b) kinnitab, et on kehtestatud lihtsustatud seirekord, mille abil hinnatakse, kas käitis tekitab mõnel kalendriaastal heitkoguseid 2 500 tonni või rohkem süsinikdioksiidi ekvivalenti, jättes arvesse võtmata biomassist saadud heitkogused;
- c) kinnitab, et kui käitis tekitab mõnel kalendriaastal heitkoguseid 2 500 tonni või rohkem süsinikdioksiidi ekvivalenti, jättes arvesse võtmata biomassist saadud heitkogused, lisatakse käitis uuesti ELi HKSis, ning

▼ **M9**

d) teeb punktides a, b ja c osutatud teabe üldsusele kättesaadavaks.

2. Kui käitis lisatakse käesoleva artikli lõike 1 punkti c kohaselt uuesti ELi HKSi, antakse talle kõik artikli 10a kohaselt eraldatud lubatud heitkoguse ühikud alates uuesti ELi HKSi lisamise aastast. Käitisele eraldatud lubatud heitkoguse ühikud arvatakse maha kogusest, millega liikmesriik, kus käitis asub, võib artikli 10 lõike 2 kohaselt enampakkumisel kaubelda.

3. Liikmesriik võib samuti arvata ELi HKSt välja reserv- või varuüksused, mis ei töötanud rohkem kui 300 tundi aastas igal kolmel lõike 1 punkti a kohasele teavitamisele eelnenud aastal, tehes seda samade tingimuste kohaselt, mis on sätestatud lõigetes 1 ja 2.

▼ **M4***Artikkel 28*

Kohandamine pärast rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu heakskiitmist ► **M9 liidu ◄ poolt**

1. Kolme kuu jooksul pärast seda, kui ► **M9** liit ◄ on allkirjastanud rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu, mille tulemusel vähendatakse 2020. aastaks kasvuhoonegaaside heitkoguseid kohustuslikus korras üle 20 % võrreldes 1990. aasta tasemega, mida kajastab ka Euroopa Ülemkogu 2007. aasta märtsis heaks kiidetud 30 % heitkoguste vähendamise kohustus, esitab komisjon aruande, milles hinnatakse eelkõige järgmist:

- a) rahvusvaheliste läbirääkimiste raames kokkulepitud meetmete laad ning teiste arenenud riikide võetud kohustused ► **M9** liiduga ◄ võrreldavate heitkoguste vähendamiste osas ning majanduslikult rohkem arenenud arengumaade võetud kohustused anda piisav panus vastavalt oma kohustustele ja võimalustele;
- b) rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu mõjud ning sellega seoses valikuvõimalused ► **M9** liidu ◄ tasandil, et liikuda ambitsiooni-kama, heitkoguste 30 % vähendamise eesmärgi suunas tasakaalustatud, läbipaistval ja õiglasel viisil, võttes arvesse Kyoto protokollis esimesel kohustusperioodil tehtud tööd;
- c) ► **M9** liidu ◄ töötleva tööstuse konkurentsivõime seoses süsinikdioksiidi lekke ohuga;
- d) rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu mõju teistele ► **M9** liidu ◄ majandusharudele;
- e) mõju ► **M9** liidu ◄ põllumajandussektorile, sealhulgas süsinikdioksiidi lekke oht;
- f) asjakohane kord ► **M9** liidu ◄ maakasutuse, maakasutuse muutuse ja metsandusega seonduvate heitkoguste ja nende neeldajates sidumise lisamiseks;

▼ **M4**

g) metsastamine, metsa uuendamine, raadamise vältimine ja metsade seisundi halvenemine kolmandates riikides seoses mis tahes rahvusvaheliselt tunnustatud kauplemissüsteemi loomisega;

h) vajadus ►**M9** liidu ◀ täiendava poliitika ja meetmete järele, pidades silmas ►**M9** liidu ◀ ja liikmesriikide kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustust.

2. Lõikes 1 osutatud aruande alusel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule vajaduse korral õigusakti ettepaneku käesoleva direktiivi muutmiseks vastavalt lõikele 1, pidades silmas muutva direktiivi jõustumist rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu heakskiitmisel ►**M9** liidu ◀ poolt ning selle lepingu alusel rakendatavat ►**M9** liidu ◀ kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise kohustust.

Ettepanek põhineb läbipaistvuse, majandusliku tasuvuse ja kulutõhususe ning õigluse ja solidaarsuse põhimõtetel liikmesriikide jõupingutuste jagunemise osas.

3. Ettepanek võimaldab vajaduse korral käitajatel kasutada lisaks käesolevas direktiivis sätestatud ühikutele ka THVsid, HVÜsid või muid heakskiidetud ühikuid kolmandatest riikidest, kes on ratifitseerinud rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu.

4. Ettepanek sisaldab vajaduse korral ka muid meetmeid, mida vajatakse, et aidata saavutada kohustuslikku vähendamist vastavalt lõikele 1 tasakaalustatud, läbipaistval ja õiglasel viisil, ning eelkõige rakendusmeetmeid, et võimaldada ►**M9** ELi HKSiga ◀ hõlmatud käitajatel kasutada täiendavaid projektidest saadud ühikute liike peale nende, millele on osutatud artikli 11a lõigetes 2–5, või vajaduse korral rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu alusel loodud muid mehhanisme.

5. Ettepanek sisaldab asjakohaseid ülemineku- ja peatamismeetmeid kuni rahvusvahelise kliimamuutuste lepingu jõustumiseni.

▼ **M6***Artikkel 28a*▼ **M8**

Enne ICAO ülemaailmse turupõhise meetme rakendamist kohaldatavad erandid

▼ **M6**

1. Erandina artikli 12 lõikest 2a, artikli 14 lõikest 3 ja artiklist 16 peavad liikmesriigid kõnealustes sätetes osutatud nõudeid täidetuks ega võta meetmeid õhusõidukikäitajate vastu järgmistel juhtudel:

▼ **M8**

a) väljaspool EMPd asuvate riikide lennuväljadele igal kalendriaastal alates 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2023 maanduvate või sealt väljuvate lendude kõik heitkogused, arvestades artiklis 28b osutatud läbivaatamist;

▼ **M8**

- b) Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 349 tähenduses äärepoolseima piirkonna lennuvälja ja EMP muu piirkonna lennuvälja vahel igal kalendriaastal alates 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2023 toimivate lendude kõik heitkogused, võttes arvesse artiklis 28b osutatud läbivaatamist.

▼ **M6**

Artiklite 11a, 12 ja 14 kohaldamisel käsitatakse muude kui esimeses lõigus osutatud lendude tõendatud heitkoguseid õhusõidukikäitaja tõendatud heitkogustena.

▼ **M8**

2. Erandina artiklitest 3e ja 3f antakse igal aastal õhusõiduki käitajatele, kelle suhtes kohaldatakse käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b osutatud erandeid, tasuta lubatud heitkoguse ühikute arvul, mida vähendatakse proportsionaalselt niivõrd, kuivõrd vähendatakse kõnealustes punktides ette nähtud tagastamiskohustust.

Erandina artikli 3f lõikest 8 kaotavad erireservist eraldamata jäänud lubatud heitkoguse ühikud kehtivuse.

Alates 1. jaanuarist 2021 kohaldatakse õhusõiduki käitajatele eraldatud lubatud heitkoguse ühikute arvu suhtes artiklis 9 osutatud lineaarset vähendamistegurit, võttes arvesse artiklis 28b osutatud läbivaatamist.

Seoses tegevusega ajavahemikul 1. jaanuarist 2017 kuni 31. detsembrini 2023 avaldavad liikmesriigid enne 1. septembrit 2018 igale õhusõiduki käitajale eraldatud lennunduse lubatud heitkoguse ühikute arvu.

▼ **M6**

3. Erandina artiklist 3d müüvad liikmesriigid enampakkumisel lennutegevusele eraldatud ►**C3** lubatud heitkoguse ühikuid ◀ arvul, mida vähendatakse proportsionaalselt niivõrd, kuivõrd vähendatakse väljaantavate ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ kogu arvu.

▼ **M8**

4. Erandina artikli 3d lõikest 3 vähendatakse iga liikmesriigi poolt ajavahemikus 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2023 enampakkumisel müüdavate lubatud heitkoguse ühikute arvu nii, et see oleks kooskõlas talle omistatud lennunduse heitkoguste nende lendude osakaaluga, mille suhtes ei kohaldata käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b ette nähtud erandeid.

▼ **M6**

5. Erandina artiklist 3g ei nõuta õhusõidukikäitajatelt, et nad esitaksid seirekavad, milles nähakse ette meetmed heitkoguste seireks ja nendest aruandmiseks seoses lendudega, mille suhtes kohaldatakse käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b sätestatud erandeid.

▼M8

6. Kui õhusõiduki käitaja aastane koguheide on alla 25 000 tonni CO₂ või kui õhusõiduki käitaja aastane koguheide on muude kui käesoleva artikli lõike 1 punktides a ja b osutatud lendude puhul alla 3 000 tonni CO₂, käsitatakse erandina artiklitest 3g, 12, 15 ja 18a seda heidet tõendatud heitkogusena, kui see on kindlaks määratud väikeheitetekiitajatele ette nähtud vahendiga, mis on heaks kiidetud komisjoni ega (EL) nr 606/2010⁽¹⁾ ja milles kasutatakse Eurocontroli esitatud HKSi tugi vahendi andmeid. Liikmesriigid võivad mitteäriliseks lennutranspordiks kasutatavate õhusõidukite käitajate suhtes rakendada lihtsustatud korda, kui see menetlus tagab samasuguse täpsuse kui väikeheitetekiitajatele ette nähtud vahend.

7. Käesoleva artikli lõiget 1 kohaldatakse selliste riikide suhtes, kellega on sõlmitud artikli 25 või 25a kohane kokkulepe, järgides sellises kokkuleppes sätestatud tingimusi.

Artikkel 28b

ICAO ülemaailmse turupõhise meetme rakendamist puudutav komisjoni aruanne ja läbivaatamine

1. Komisjon esitab enne 1. jaanuari 2019 ja edaspidi korrapäraselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles käsitletakse edusamme ICAO peetavatel läbirääkimistel, mille eesmärk on heitkoguste suhtes alates 2021. aastast ülemaailmse turupõhise meetme rakendamine, eelkõige: i) asjakohaseid ICAO vahendeid, sealhulgas standardeid ja soovituslikke tavasid; ii) ICAO nõukogu poolt heaks kiidetud soovitusi seoses ülemaailmse turupõhise meetmega; iii) ülemaailmse registri loomist; iv) samme, mida kolmandad riigid on astunud alates 2021. aastast heitkoguste suhtes ülemaailmse turupõhise meetme rakendamiseks; v) kolmandate riikide reservatsioonide mõju, ning vi) muid asjakohaseid rahvusvahelisi arengusuundumusi ja kohaldatavaid vahendeid.

ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ülemaailmse kokkuvõtte põhimõtteid järgides teavitab komisjon ka jõupingutustest, mida on tehtud selleks, et täita lennundussektori heitkoguste piiramise pikaajaline eesmärk – vähendada sektori CO₂ heitkoguseid 2050. aastaks 2005. aasta tasemega võrreldes poole võrra.

2. 12 kuu jooksul pärast ICAO raames asjaomaste vahendite vastuvõtmist ja enne ülemaailmse turupõhise meetme kasutuselevõttu esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles käsitleb võimalusi kõnealuste vahendite rakendamiseks liidu õiguses käesoleva direktiivi läbivaatamise kaudu. Kui see on asjakohane, käsitleb komisjon osutatud aruandes ka EMP-sisestele lendudele kohalduvaid norme. Lisaks analüüsib komisjon ülemaailmse turupõhise meetme ambitsioonikust ja üldist keskkonnavalast terviklikkust, sealhulgas selle üldist

⁽¹⁾ Komisjoni 9. juuli 2010. aasta määrus (EL) nr 606/2010, milles käsitletakse Euroopa Lennuliikluse Ohutuse Organisatsiooni (Eurocontrol) poolt teatavate väikeste saasteallikate hulka kuuluvate õhusõidukite käitajate kütusetarbimise hindamiseks välja töötatud lihtsustatud vahendi heakskiitmist (ELT L 175, 10.7.2010, lk 25).

▼ **M8**

ambitsioonikust seoses Pariisi kokkuleppe eesmärkidega, osalustaset, selle täidetavust, läbipaistvust, mittetäitmise korral kohaldatavaid karistusi, üldsuse kaasamise menetlusi, kompensatsiooniühikute kvaliteeti, heitkoguste seiret, aruandlust ja tõendamist, registreid, aruandekohustust ja biokütuste kasutamise norme. Kõige muu kõrval kaalutakse aruandes ka artikli 28c lõike 2 kohaselt vastu võetud sätete muutmise vajadust.

3. Komisjon lisab käesoleva artikli lõikes 2 osutatud aruandele vastavalt vajadusele ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule artiklis 28a sätestatud erandite muutmiseks, kaotamiseks, pikendamiseks või asendamiseks kooskõlas liidu poolt 2030. aastaks võetud kohustusega vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid kõikides majandussektorites, et säilitada liidu kliimameetmete keskkonnavaline terviklikkus ja tulemuslikkus.

▼ **M9***Artikkel 28c***Ülemaailmse turupõhise meetme seiret, aruandlust ja tõendamist käsitlevad sätted**

Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, et täiendada käesolevat direktiivi seoses heitkoguste nõuetekohase seire, aruandluse ja tõendamisega ICAO ülemaailmse turupõhise meetme rakendamiseks kõigil sellega hõlmatud marsruutidel. Nimetatud delegeeritud õigusaktid põhinevad ICAOs vastu võetud asjaomastel vahenditel, väldivad konkurentsimoontusi ja peavad olema kooskõlas artikli 14 lõikes 1 osutatud õigusaktide põhimõtetega ning tagama, et esitatud heitkoguste aruanded on tõendatud vastavalt artiklis 15 sätestatud tõendamispõhimõtetele ja -kriteeriumidele.

▼ **M4***Artikkel 29***Aruanne süsinikuturu parema toimimise tagamiseks**

Kui komisjonil on artikli 10 lõikes 5 osutatud korrapäraste aruannete alusel süsinikuturu kohta tõendeid, et süsinikuturg ei toimi nõuetekohaselt, esitab ta Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, millega võivad vajaduse korral kaasneda ettepanekud süsinikuturu läbipaistvuse suurendamiseks ja mis käsitlevad selle toimimise parandamise meetmeid.

*Artikkel 29a***Meetmed ülemääraste hinnakõikumiste korral**

1. Kui ►**C3** lubatud heitkoguse ühiku ◀ hind Euroopa süsinikuturul ületab rohkem kui kuue järjestikuse kuu jooksul rohkem kui kolm korda ►**C3** lubatud heitkoguse ühikute ◀ keskmist hinda kahe eelneva aasta jooksul, kutsub komisjon koheselt kokku otsuse nr 280/2004/EÜ artikli 9 alusel loodud komitee koosoleku.

▼ **M4**

2. Kui lõikes 1 osutatud hindade muutus ei vasta põhiliste turunäitajate muutustele, võidakse võtta vastu üks järgmistest meetmetest, võttes arvesse hindade muutuse määra:

- a) meede, mis võimaldab liikmesriikidel korraldada osa enampakkumisel kauplemiseks ette nähtud koguse müügist enampakkumisel;
- b) meede, mis võimaldab liikmesriikidel panna enampakkumisele kuni 25 % uute osalejate reservis alles olevatest ► **C3** lubatud heitkoguse ühikutest ◀.

Kõnealused meetmed võetakse vastu vastavalt artikli 23 lõikes 4 osutatud korralduskomitee menetlusele.

3. Iga meetme puhul võetakse võimalikult suurel määral arvesse komisjoni poolt artikli 29 kohaselt Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud aruandeid ning muud liikmesriikide esitatud asjakohast teavet.

4. Nimetatud sätete kohaldamise üksikasjad sätestatakse artikli 10 lõikes 4 osutatud ► **M9** õigusaktides ◀.

▼ **M9***Artikkel 30*

Läbivaatamine tulenevalt Pariisi kokkuleppe rakendamisest ja arengutest teiste tähtsamate majandusriikide süsinikuturgudel

1. Käesolev direktiiv vaadatakse korrapäraselt läbi tulenevalt rahvusvahelisest arengust ja Pariisi kokkuleppe pikaajaliste eesmärkide saavutamiseks tehtud jõupingutustest.

2. Samuti vaadatakse korrapäraselt läbi meetmed, mis on mõeldud teatavate artiklites 10a ja 10b osutatud süsinikdioksiidi lekke ohuga energiamahukate tööstusharude toetuseks, tulenevalt teistes tähtsates majandusriikides võetavatest kliimapoliitika meetmetest. Sellega seoses kaalub komisjon ka seda, kas tuleks täiendavalt ühtlustada kaudsete kulude hüvitamisega seonduvaid meetmeid.

3. Komisjon esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule iga Pariisi kokkuleppe alusel kokkulepitud ülemaailmse ülevaate osas aruande, eelkõige seoses vajadusega liidu täiendava poliitika ja lisameetmete järele, pidades silmas vajalikku kasvuhoonegaaside vähendamist liidu ja selle liikmesriikide poolt, sealhulgas seoses artiklis 9 osutatud lineaarse teguriga. Komisjon võib asjakohasel juhul esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepanekuid muuta käesolevat direktiivi.

4. Komisjon esitab enne 1. jaanuari 2020 ajakohastatud analüüsi muust kui CO₂- heitest tingitud lennunduse mõju kohta ning kui see on asjakohane, lisab analüüsile ettepaneku sellise mõju kõige tõhusamaks leevendamiseks.

▼ **M2**V PEATÜKK
LÕPPSÄTTED▼ **B***Artikkel 31***Rakendamine**

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 31. detsembriks 2003. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile. Komisjon teatab nendest õigusnormidest teistele liikmesriikidele.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näeb ette liikmesriik.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiivi reguleerimisalas nende poolt vastuvõetavate siseriiklike õigusnormide teksti. Komisjon teavitab sellest teisi liikmesriike.

*Artikkel 32***Jõustumine**

Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

*Artikkel 33***Adressaadid**

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

▼ **M4**

I LISA

TEGEVUSALADE LIIGID, MILLE SUHTES KOHALDATAKSE KÄESOLEVAT DIREKTIIVI

1. Käesolev direktiiv ei hõlma kütisi ega nende osi, mida kasutatakse uute toodete ja protsesside uurimiseks, arendamiseks ja katsetamiseks, ega eranditult biomassi kasutavaid kütisi.
2. Allpool esitatud künnisväärtused on üldjuhul tootmisvõimsuse või toodangu väärtused. Kui samas kütises tegeldakse mitme samasse kategooriasse kuuluva tegevusalaga, siis nende tegevusalade võimsused liidetakse.
3. Kui selleks, et langetada otsus kütise ►**M9** ELi HKSi ◄ lisamise kohta, arvutatakse tema summaarne nimisoojusvõimsus, liidetakse kõigi selle osaks olevate selliste tehniliste üksuste nimisoojusvõimsused kütise piires, kus põletatakse kütuseid. Nendeks üksusteks võivad muu hulgas olla igat tüüpi katlad, põletid, turbiinid, soojendid, sulatusahjud, jäätmepõletusahjud, särdamisahjud, ahjud, kuivapid, mootorid, kütuseelemendid, keemilise silmuspõletamise seadmed, pilupõletid ning termilise või katalüütilise järelpõletamise seadmed. Selle arvutuse juures ei võeta arvesse seadmeid nimisoojusvõimsusega alla 3 MW ja seadmeid, mis kasutavad üksnes biomassi. „Üksnes biomassi kasutatavad seadmed” hõlmavad seadmeid, mis kasutavad fossiilkütuseid ainult seadme käivitamise või seiskamise ajal.
4. Kui üksust kasutatakse tegevusalal, mille jaoks künnisväärtus ei ole väljendatud summaarse nimisoojusvõimsusena, on selle tegevuse künnisväärtus ►**M9** ELi HKSi ◄ lisamise otsuse jaoks ülimuslik.
5. Kui kütises leitakse olevat ületatud käesolevas lisas nimetatud tegevuse võimsuse künnisväärtus, võetakse kasvuhoonegaaside ►**C3** heiteloas ◄ arvesse kõik üksused, kus põletatakse kütuseid, välja arvatud üksused, mis on ette nähtud ohtlike või olmejäätmete põletamiseks.
6. Alates 1. jaanuarist 2012 lisatakse reguleerimisalasse kõik lennud, mis saabuvad lennuväljale või lahkuvad lennuväljalt, mis asub selle liikmesriigi territooriumil, mille suhtes kohaldatakse asutamislepingut.

Tegevusalad	Kasvuhoonegaasid
Kütuste põletamine kütistes, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW (v.a ohtlike või olmejäätmete põletamisega tegelevad kütised)	Süsinikdioksiid
Mineraalõli rafineerimine	Süsinikdioksiid
Koksi tootmine	Süsinikdioksiid
Metallimaakide (sh sulfidmaagid) särdamine või paagutamine, sh granuleerimine	Süsinikdioksiid
Kütised malmi või terase tootmiseks (esmane või teisene sulatamine), sealhulgas pidevaluks, tootmisvõimsusega üle 2,5 tonni tunnis	Süsinikdioksiid
Raudmetallide (sh ferrosulamite) tootmine või töötlemine, mille puhul käitatakse põletusseadmeid, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW. Töötlemine hõlmab muu hulgas valtsimispinke, järelsoojendeid, lõõmutusahje, sepikodasid, valukodasid, pindamist ja dekapeerimist	Süsinikdioksiid

▼ **M4**

Tegevusalad	Kasvuhoonegaasid
Alumiiniumi esmane tootmine	Süsinikdioksiid ja perfluorüsivesinikud
Alumiiniumi teisene tootmine, mille puhul käitatakse põletusseadmeid, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW	Süsinikdioksiid
Värviliste metallide tootmine või töötlemine, sh sulamine tootmine, puhastamine, valamine jne, mille puhul kasutatakse põletusseadmeid, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW (sh kütused redutseerijadena)	Süsinikdioksiid
Tsemendiklinkri tootmine pöördahjudes tootmisvõimsusega üle 500 tonni ööpäevas või muudes põletusahjudes tootmisvõimsusega üle 50 tonni ööpäevas	Süsinikdioksiid
Lubja tootmine või dolomiidi ja magnesiidi kaltsineerimine pöördahjudes või muudes põletusahjudes tootmisvõimsusega üle 50 tonni ööpäevas	Süsinikdioksiid
Klaasi, sh klaaskiu tootmine sulatusvõimsusega üle 20 tonni ööpäevas	Süsinikdioksiid
Keraamiliste toodete valmistamine põletamise teel, eelkõige katusekivide, telliste, tulekindlate telliste, kahhelkivide, keraamiliste materjalide või portselani põletamine tootmisvõimsusega üle 75 tonni ööpäevas	Süsinikdioksiid
Mineraalvilla tootmine isoleerimismaterjalina, kasutades klaasi, kivi või räbu, sulatusvõimsusega üle 20 tonni päevas	Süsinikdioksiid
Kipsi kuivatamine või kaltsineerimine või kipsplaatide ja muude kipstoodete tootmine, mille puhul kasutatakse põletusseadmeid, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW	Süsinikdioksiid
Paberimassi tootmine puidust või muust kiulistest materjalist	Süsinikdioksiid
Paberi või papi tootmine tootmisvõimsusega üle 20 tonni ööpäevas	Süsinikdioksiid
Tahma tootmine, mis hõlmab orgaaniliste ainete, nt õlide, tõrvade, krakkimis- ja destilleerimisjäätmete koksistamist ja mille puhul kasutatakse põletuskäitisi, mille summaarne nimisoojusvõimsus on üle 20 MW	Süsinikdioksiid
Lämmastikhappe tootmine	Süsinikdioksiid ja diämmastikoksiid
Adipiinhappe tootmine	Süsinikdioksiid ja diämmastikoksiid

▼ M4

Tegevusalad	Kasvuhoonegaasid
Glüksaali ja glüksüülhappe tootmine	Süsinikdioksiid ja dihämmastikoksiid
Ammoniaagi tootmine	Süsinikdioksiid
Pakendamata orgaaniliste põhikemikaalide tootmine krakkimise, reformingu, täieliku või osalise oksüdeerimise või samalaadsete protsesside abil tootmisvõimsusega üle 100 tonni päevas	Süsinikdioksiid
Vesiniku (H ₂) ja sünteesgaasi tootmine reformingu või osalise oksüdeerimise teel, tootmisvõimsusega üle 25 tonni päevas	Süsinikdioksiid
Naatriumkarbonaadi (Na ₂ CO ₃) ja naatriumvesinikkarbonaadi (NaHCO ₃) tootmine	Süsinikdioksiid
Kasvuhoonegaaside kogumine käesoleva direktiiviga hõlmatud käitistest, et neid transportida ja geoloogiliselt säilitada direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt lubatud säilitamiskohas	Süsinikdioksiid
Kasvuhoonegaaside transportimine torujuhtmete kaudu, et neid geoloogiliselt säilitada direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt lubatud säilitamiskohas	Süsinikdioksiid
Kasvuhoonegaaside geoloogiline säilitamine direktiivi 2009/31/EÜ kohaselt lubatud säilitamiskohas	Süsinikdioksiid
Lennundus	Süsinikdioksiid
Lennud, mis väljuvad lennuväljalt või saavad lennuväljale, mis asub selle liikmesriigi territooriumil, mille suhtes kohaldatakse asutamislepingut.	
Kõnealune tegevus ei hõlma:	
a) lende, mis sooritatakse eranditult muude riikide kui liikmesriikide lähetuses viibiva valitseva monarhi ja tema lähimate pereliikmete, riigipeade, valitsusjuhtide ja valitsuse ministrite transpordi eesmärgil, kui see on lennuplaanis tõendatud asjakohase staatusega;	
b) sõjalisi lende, mida sooritavad sõjalennukid, ning tolli ja politsei tegevusega seotud lende;	
c) otsingu- ja päästelende, tuletõrje-, humanitaarabi- ja kiirabilende asjaomase pädeva asutuse volitusel;	
d) lende, mis sooritatakse eranditult Chicago konventsiooni 2. lisas kindlaksmääratud visuaal-lennureeglite järgi;	
e) lende, mis lõpevad samal lennuväljal, kust õhusõiduk õhku tõusis ja mille jooksul ei tehtud vahemaandumisi;	

▼ **M4**

Tegevusalad	Kasvuhoonegaasid
f) õppelende, mida sooritatakse eranditult lennukijuhi litsentsi omandamise või lennumeeskonna liikmete hindamise eesmärgil, kui see on tõendatud asjakohase märkusega lennuplaanis tingimusel, et lendu ei kasutata reisijate ja/või kauba transpordiks või õhusõidukite positsioneerimiseks või vedamiseks; g) lende, mida sooritatakse eranditult teadusuuringute eesmärgil või õhusõidukite või nii õhus kui ka maa peal kasutatavate seadmete kontrollimiseks, katsetamiseks või sertifitseerimiseks; h) lende, mida sooritavad õhusõidukid, mille maksimaalne stardimass on alla 5 700 kg; i) lende, mida sooritatakse seoses määrusega (EMÜ) nr 2408/92 ette nähtud avaliku teenuse osutamise kohustusega asutamislepingu artikli 299 lõikes 2 määratletud ääre-poolseimate piirkondade lennuliinidel või sellistel lennuliinidel, mille maht ei ületa 30 000 istekohta aastas; j) lende, mis kuuluksid tegevusala alla vaid käesoleva punkti osas ja mida sooritab kommertslennuettevõtja: — kelle lendude arv kolmel järjestikusel neljakuulisel perioodil on vähem kui 243 lendu perioodi kohta või — kelle tekitatud iga-aastane heitkogus kokku on alla 10 000 tonni aastas. ► M11 Punktides l ja m osutatud lende, mis sooritatakse eranditult liikmesriikide lähetuses viibivate valitsevate monarhide ja nende lähimate pereliikmete, riigipeade, valitsusjuhtide ja valitsuse ministrite transpordi eesmärgil, ei tohi käesoleva punkti alusel välja jätta; ◀ ► M11 k) 1. jaanuarist 2013 kuni 31. detsembrini 2030 lende, mis kuuluksid tegevusala alla vaid käesoleva punkti osas ja mida sooritab muu kui kommertslennde käitav õhusõidukikäitaja, kelle lendude iga-aastane koguheide on alla 1 000 tonni CO₂ (sh punktides l ja m osutatud lendude tekitatud heitkogused); ◀ ► M10 l) lennud Šveitsis asuvatelt lennuväljadelt EMPs asuvatele lennuväljadele; ◀ ► M11 m) lennud Ühendkuningriigis asuvatelt lennuväljadelt EMPs asuvatele lennuväljadele. ◀	

▼ C1

II LISA

▼ B

ARTIKLITES 3 JA 30 NIMETATUD KASVUHOONEGAASID

Süsinikdioksiid (CO₂)

Metaan (CH₄)

Dilämmastikoksiid (N₂O)

Fluorosüsivesinikud (HFC)

Perfluorosüsivesinikud (PFC)

Väävelheksafluoriid (SF₆)

▼ M4*Ila LISA*

Protsendimäärad, mille võrra suurendatakse liikmesriikide poolt vastavalt artikli 10 lõike 2 punktile a enampakkumisel müüdavaid ►C3 lubatud heitkoguse ühikuid ◄ ►M9 liidu ◄ solidaarsuse ja majanduskasvu eesmärgil, et vähendada heitkoguseid ja kohaneda kliimamuutuste mõjudega

Liikmesriigi osa

▼ M9

▼ M4

Bulgaaria	53 %
Tšehhi Vabariik	31 %
Eesti	42 %
Kreeka	17 %
Hispaania	13 %

▼ A1

Horvaatia	26 %
-----------	------

▼ M9

▼ M4

Küpros	20 %
Läti	56 %
Leedu	46 %

▼ M9

▼ M4

Ungari	28 %
Malta	23 %
Poola	39 %
Portugal	16 %
Rumeenia	53 %
Sloveenia	20 %
Slovakkia	41 %

▼ M9

▼ **M9***Iib LISA***MODERNISEERIMISFONDI VAHENDITE JAOTUS 31. DETSEMBRI-
NI 2030**

Moderniseerimisfondist eraldatav osa

Bulgaaria	5,84 %
Tšehhi Vabariik	15,59 %
Eesti	2,78 %
Horvaatia	3,14 %
Läti	1,44 %
Leedu	2,57 %
Ungari	7,12 %
Poola	43,41 %
Rumeenia	11,98 %
Slovakkia	6,13 %

▼ **M4**

▼ B

IV LISA

ARTIKLI 14 LÕIKES 1 NIMETATUD JÄRELEVALVE JA ARUANDLUSE PÕHIMÕTTED

▼ M2

A OSA – Paiksetest käitistest tulenevate heitkoguste seire ja aruandlus

▼ B

Süsinikdioksiidi heitkoguste järelevalve

▼ C3

Heitkoguseid seiratakse arvutamise või mõõtmise teel.

▼ B

Arvutamine

Heitkoguste arvutamisel kasutatakse valemite:

Andmed tegevuse kohta $\times$ ► C3 heitekoefitsient ◄ $\times$ oksüdatsioonikoefitsient

Tegevust käsitlevaid andmeid (kasutatud kütus, toodangu määr jne) kontrollitakse tarnimist käsitlevate andmete või mõõtmise alusel.

Kasutatakse heakskiidetud ► C3 heitekoefitsiente ◄. Kõikide kütuseliikide puhul aktsepteeritakse tegevuspõhiseid ► C3 heitekoefitsiente ◄. Standardkoefitsiente aktsepteeritakse kõikide kütuseliikide puhul, välja arvatud mittekaubanduslikud kütuseliigid (jäätmekütus nagu rehvid ja tööstusprotsesside gaasid). Kivisöe kohta tuleb veel edasi arendada maavarapõhised standardväärtused ja maagaasi kohta EL või tootjariigi standardkoefitsiendid. Rafineerimissaaduste suhtes võib kohaldada IPCC (*Intergovernmental Panel on Climate Change* – valitsustevaheline kliimamuutuste rühm) standardväärtusi. Biomassi ► C3 heitekoefitsient ◄ võrdub nulliga.

Kui ► C3 heitekoefitsient ◄ ei võta arvesse asjaolu, et osa söest ei ole oksüdeerunud, kasutatakse täiendavat oksüdatsioonikoefitsienti. Kui tegevuspõhised ► C3 heitekoefitsiendid ◄ on välja arvatud ja need võtavad oksüdeerumist arvesse, ei pea oksüdatsioonikoefitsienti kohaldama.

Kasutatakse direktiivi 96/61/EÜ kohaselt välja töötatud standardväärtusega oksüdatsioonikoefitsiente, välja arvatud juhul, kui käitaja suudab tõendada, et tegevuspõhised koefitsiendid on täpsemad.

Iga tegevusala, käitise ja kütuseliigi kohta tehakse eraldi arvutused.

Mõõtmine

Heitkoguste mõõtmisel kasutatakse standard- või heakskiidetud meetodikat ja mõõtmistulemused kinnitatakse täiendava heitkoguste arvutamisega.

Muude kasvuhoonegaaside heitkoguste järelevalve

▼ M9

Kasutatakse standard- või heakskiidetud meetodikat, mille komisjon on välja töötanud koostöös asjaomaste sidusrühmadega ja vastu võtnud artikli 14 lõike 1 kohaselt.

▼ B

Heitkogustest aru andmine

Kõik käitajad lisavad käitist käsitlevasse aruandesse järgmise teabe:

A. Käitise tunnusandmed, sealhulgas:

- käitise nimi;
- käitise aadress, sealhulgas sihtnumber ja riik;
- I lisas loetletud käitise tegevusalade liik ja arv;

▼B

— kontaktisiku aadress, telefon, faks ja elektronpost; ja

— käitise ja võimaliku emaettevõtja omaniku nimi.

B. Iga ettevõtte tegevuskohas tehtava I lisas loetletud tegevuse puhul, millega seonduvaid heitkoguseid arvutatakse:

— tegevusandmed;

— ►C3 heitekoefitsiendid ◄;

— oksüdatsioonikoefitsiendid;

— koguheide; ja

— mõõtemääramatus.

C. Iga ettevõtte tegevuskohas tehtava I lisas loetletud tegevuse puhul, millega seonduvaid heitkoguseid mõõdetakse:

— koguheide;

— teave mõõtmismetoodika usaldusväärsuse kohta; ja

— mõõtemääramatus.

D. Põlemisest tulenevate heitkoguste puhul peab aruanne sisaldama ka oksüdatsioonikoefitsienti, välja arvatud juhul, kui tegevuspõhise ►C3 heitekoefitsiendi ◄ väljatöötamisel on juba oksüdeerumist arvesse võetud.

Liikmesriigid võtavad meetmeid, et kooskõlastada aruandmise nõuded olemasolevate aruandmise nõuetega, et vähendada ettevõtete aruandluskoormust.

▼M2**B OSA – Lennutegevustest tulenevate heitkoguste seire ja aruandlus****Süsinikdioksiidi heitkoguste seire**

Heitkoguseid seiratakse arvutuste abil. Heitkoguste arvutamiseks kasutatakse järgmist valemit:

kütusekulu × heitekoefitsient

Kütusekulu hõlmab kütust, mida tarbib abijõuallikas. Võimaluse korra kasutatakse iga lennu tegelikku kütusekulu, mis arvutatakse välja järgmise valemi abil:

kütusekogus õhusõiduki kütusepaakides pärast õhusõiduki pardale võetava kütuse tankimise lõppu – kütusekogus õhusõiduki kütusepaakides pärast seda, kui pardale võetava kütuse tankimine järgmise lennu tarbeks on lõppenud + selle järgmise lennu tarbeks pardale võetav kütus.

Kui andmed tegeliku kütusekulu kohta ei ole kättesaadavad, kasutatakse kütusekulu hindamiseks standardset astmelist meetodit, mis tugineb parimale kättesaadavale teabele.

Kasutatakse standardseid valitsustevahelise kliimamuutuste paneeli (IPCC) heitekoefitsiente, mis on võetud IPCC 2006. aasta seirejuhistest või nende hilisematest ajakohastatud versioonidest, välja arvatud juhul, kui tegevuspõhised heitekoefitsiendid, mille on tunnustatud analüütilisi meetodeid kasutades määratlenud sõltumatud akrediteeritud laboratooriumid, on täpsemad. Biomassi heitekoefitsient on null.

Iga lennu ja iga kütuse kohta tehakse eraldi arvutused.

▼ M2**Heitkoguste aruandlus**

Iga õhusõiduki käitaja esitab artikli 14 lõike 3 kohaselt koostatavas aruandes järgmised andmed:

A. Õhusõiduki käitaja tuvastamiseks vajalikud andmed, sealhulgas:

- õhusõiduki käitaja nimi;
- haldav liikmesriik;
- aadress, sealhulgas sihtnumber ja riik, ning, juhul kui see on erinev, kontaktaadress haldavas liikmesriigis;
- aruandlusperioodil õhusõiduki käitaja poolt I lisas nimetatud lennutegevuste sooritamiseks kasutatud õhusõidukite registreerimisnumbrid ja tüübid;
- selle lennuettevõtja sertifikaadi ja lennutegevusloa number ja väljaandev asutus, mille alusel õhusõiduki käitaja teostas I lisas nimetatud lennutegevust;
- kontaktisiku aadress, telefon, faks ja elektronpost ning
- õhusõiduki omaniku nimi.

B. Iga kütuseliigi puhul, mille heitkogused arvutatakse:

- kütusekulu;
- ►C3 heitekoefitsient ◄;
- heitkoguste koguhulk kõigilt aruandlusperioodil õhusõiduki käitaja teostatud lendudelt, mis kuuluvad I lisas nimetatud lennutegevuste alla;
- järgmiste lendude heitkoguste koguhulk:
 - kõik aruandlusperioodil õhusõiduki käitaja teostatud lennud, mis kuuluvad I lisas nimetatud lennutegevuste alla ja mis väljusid liikmesriigi territooriumil asuvalt lennuväljalt ning saabusid liikmesriigi territooriumil asuvalle lennuväljale;
 - kõik muud aruandlusperioodil õhusõiduki käitaja teostatud lennud, mis kuuluvad selliste I lisas nimetatud lennutegevuste alla;
- heitkoguste koguhulk aruandlusperioodil õhusõiduki käitaja teostatud lendudelt, mis kuuluvad I lisas nimetatud lennutegevuste alla ning mis:
 - väljusid igast liikmesriigist ning
 - saabusid igasse liikmesriiki kolmandast riigist;
- määramatus.

Tonnkilomeetrite andmete seire artiklite 3e ja 3f kohaldamiseks

►C3 Lubatud heitkoguse ühikute ◄ eraldamise taotlemiseks vastavalt artikli 3e lõikele 1 või artikli 3f lõikele 2 arvutatakse lennutegevuse hulk tonnkilomeetrites, kasutades järgmist valemit:

tonnkilomeetrid = vahemaa × nimikoormus

kus:

„vahemaa” tähendab väljumiskoha lennuvälja ja sihtkoha lennuvälja vahelist kaugust mööda suurringjoont, millele lisatakse kindlaksmääratud faktorina 95 km, ja

▼ **M2**

„nimikoormus” tähendab transporditava kauba, posti ja reisijate kogumassi.

Nimikoormuse arvutamisel lähtutakse järgmisest:

- reisijate arv tähendab pardal viibivate inimeste arvu, välja arvatud meeskonnaliikmed;
- õhusõiduki käitaja võib asjakohaste lendude puhul massi ja tasakaalu käsitlevates dokumentides sisalduvate reisijate ja registreeritud pagasi suhtes kohaldada kas tegelikku ehk standardmassi või siis vaikeväärtust, mis on 100 kg iga reisija ja tema registreeritud pagasi kohta.

Tonnkilomeetrite andmete aruandlus artiklite 3e ja 3f kohaldamiseks

Iga õhusõiduki käitaja esitab artikli 3e lõike 1 või artikli 3f lõike 2 kohaselt koostatavas taotluses järgmised andmed:

A. Õhusõiduki käitaja tuvastamiseks vajalikud andmed, sealhulgas:

- õhusõiduki käitaja nimi;
- haldav liikmesriik;
- aadress, sealhulgas sihtnumber ja riik, ning, juhul kui see on erinev, kontaktaadress haldavas liikmesriigis;
- õhusõidukite registreerimisnumbrid ja tüübid, mida kasutatakse taotlusega hõlmatud aasta jooksul I lisas nimetatud lennutegevuste sooritamiseks õhusõiduki käitaja poolt;
- lennutevetõlja sertifikaadi ja lennutegevusloa, mille alusel õhusõiduki käitaja teostas I lisas nimetatud lennutegevusi, number ja väljaandev asutus;
- kontaktisiku aadress, telefon, faks ja elektronpost ning
- õhusõiduki omaniku nimi.

B. Tonnkilomeetrite andmed:

- lendude arv lennuväljade paari kohta;
- reisijakilomeetrite arv lennuväljade paari kohta;
- tonnkilomeetrite arv lennuväljade paari kohta;
- reisijate ja registreeritud pagasi kaalu arvutamiseks valitud meetod;
- kõikide I lisas nimetatud lennutegevustega hõlmatud ja aruandega seotud aasta jooksul õhusõiduki käitaja teostatud lendude tonnkilomeetrite koguarv.

▼B*V LISA***ARTIKLIS 15 NIMETATUD TÕENDAMISKRITEERIUMID****▼M2****A OSA – Paiksetest käitistest tulenevate heitkoguste tõendamine****▼B****Üldpõhimõtted**

1. Igast I lisas loetletud tegevusalast tulenevaid heitkoguseid tuleb tõendada.
2. Tõendamisel võetakse arvesse artikli 14 lõikele 3 vastavat aruannet ja eelneva aasta seireandmeid. Tõendamisel käsitletakse järelevalvesüsteemide usaldusväärsust, usutavust ja täpsust ning heitkogustega seotud andmeid ja teavet, eelkõige:
 - a) esitatud andmeid tegevuse kohta ja seonduvaid mõõtmisi ja arvutusi;
 - b) ►**C3** heitekoefitsientide ◀ valikut ja kasutamist;
 - c) arvutusi, mille tulemusel määratakse üldised heitkogused; ja
 - d) kui kasutatakse mõõtmist, mõõtmismetoodika valiku ja kasutamise asjakohasust.
3. Teatatud heitkoguseid võib tõendada üksnes juhul, kui usaldusväärsed ja usutavad andmed võimaldavad heitkoguseid piisava kindlusega määrata. Piisava kindluse saavutamiseks peab käitaja näitama, et:
 - a) esitatud andmetes ei esine vastuolusid;
 - b) andmete kogumine on toimunud kooskõlas kehtivate teadusstandarditega; ja
 - c) käitiste asjaomased registrid on täielikud ja järjepidevad.
4. Tõendajale tagatakse juurdepääs kõikidele tõendamise objektiga seotud tegevuskohadele ja andmetele.
5. Tõendaja võtab arvesse, kas käitis on registreeritud ühenduse keskkonnajuhitmis- ja -auditeerimissüsteemi (EMAS).

Metoodika**Strateegiline analüüs**

6. Tõendamise aluseks on igasuguse käitises tehtava tegevuse strateegiline analüüs. See eeldab, et tõendajal on ülevaade kõikidest tegevusaladest ja nende olulisusest heitkoguste seisukohast.

Protsessi analüüs

7. Esitatud teabe tõendamine toimub võimaluse korral käitise tegevuskohas. Tõendaja teeb esitatud andmete usaldusväärsuse kindlakstegemiseks pistelisi kontrolle.

Riskianalüüs

8. Tõendaja hindab kõiki käitise heitkoguste allikaid, et teha kindlaks iga käitise ►**C3** koguheidet ◀ mõjutavat allikat käsitlevate andmete usaldusväärsus.

▼B

9. Analüüsi alusel määratleb tõendaja selgelt suurema eksimise ohuga allikad ja muud järelevalve- ja aruandlusmenetluse aspektid, mis võivad tõenäoliselt üldiste heitkoguste määramisega seotud vigade tekkimisele kaasa aidata. See hõlmab eelkõige ►C3 heitekoefitsientide ◄ valikut ja eri allikatest pärinevate heitkoguste taseme määramiseks vajalikke arvutusi. Erilist tähelepanu pööratakse suure eksimise ohuga allikatele ja järelevalvemenetluse eespool nimetatud aspektidele.
10. Tõendaja võtab arvesse kõiki tõhusaid riskide ohjamise meetodeid, mida käitaja ebakindluse vähendamiseks kasutab.

Aruandmine

11. Tõendaja koostab valideerimisprotsessi aruande, milles märgitakse, kas artikli 14 lõike 3 vastav aruanne on rahuldav. Kõnealuses aruandes täpsustatakse kõik tehtava töö seisukohast olulised küsimused. Kui tõendaja arvates ei ole ►C3 koguheitte ◄ hulk esitatud märkimisväärselt ebatäpselt, võib koostada deklaratsiooni, et artikli 14 lõike 3 vastav aruanne on rahuldav.

Tõendaja pädevusele esitatavad miinimumnõuded

12. Tõendaja on käitajast sõltumatu, täidab oma ülesandeid usaldusväärselt, objektiivselt ja professionaalselt ning tunneb:
 - a) käesoleva direktiivi sätteid, samuti asjaomaseid standardeid ja suuniseid, mille komisjon on artikli 14 lõike 1 kohaselt vastu võtnud;
 - b) tõendatavate tegevusaladega seotud õigusnorme; ja
 - c) käitise heitkoguste kõikide allikatega, eelkõige andmete kogumise, mõõtmise, arvutamise ja esitamisega seotud teabe kujunemist.

▼M2**B OSA – Lennutegevustest tulenevate heitkoguste tõendamine**

13. Lisas sätestatud üldpõhimõtteid ja metoodikat kohaldatakse I lisas nimetatud lennutegevuste alla kuuluvate lendude heitkoguste aruannete tõendamisel.

Sel eesmärgil:

- a) käsitatakse lõikes 3 tehtud viidet käitajale viitena õhusõiduki käitajale ning nimetatud lõike punktis c tehtud viidet käitisele käsitatakse viitena õhusõidukile, mida kasutatakse aruandega hõlmatud lennutegevuste sooritamiseks;
- b) käsitatakse lõikes 5 tehtud viidet käitisele viitena õhusõiduki käitajale;
- c) käsitatakse lõikes 6 tehtud viidet käitises teostatud tegevustele viitena aruandega hõlmatud lennutegevustele, mille teostab õhusõiduki käitaja;
- d) käsitatakse lõikes 7 tehtud viidet käitise tegevuskohale viitena tegevuskohale, mida õhusõiduki käitaja kasutab aruandega hõlmatud lennutegevuste sooritamiseks;
- e) käsitatakse lõigetes 8 ja 9 tehtud viiteid käitise heitkoguste allikale viidetena õhusõidukitele, mille eest vastutab õhusõiduki käitaja, ning
- f) käsitatakse lõigetes 10 ja 12 tehtud viiteid käitajale viidetena õhusõiduki käitajale.

▼ **M2****Lennutegevusest tulenevate heitkoguste aruande tõendamise lisasätted**

14. Tõendaja teeb eelkõige kindlaks, et:

- a) kõik lennud, mis kuuluvad I lisas nimetatud lennutegevuste alla, on arvesse võetud. Selle ülesande täitmisel on tõendajale abiks lennuplaani andmed ja muud õhusõiduki käitaja liiklemist käsitlevad andmed, sealhulgas kõnealuse käitaja poolt nõutud Eurocontrol'i andmed;
- b) valitseb üldine järjepidevus kütuse kogukulu andmete ja lennutegevust sooritavale õhusõidukile ostetud või muul viisil hangitud kütuse andmete vahel.

Artiklite 3e ja 3f kohaldamiseks esitatud tonnkilomeetrite andmete tõendamise lisasätted

- 15. Käesolevas lisas sätestatud üldpõhimõtteid ja artikli 14 lõike 3 kohaste heitkoguste aruannete tõendamise meetodikat kohaldatakse vajaduse korral ka vastavalt tonnkilomeetrite andmete tõendamisel.
- 16. Tõendaja teeb eelkõige kindlaks, et käitaja artikli 3e lõike 1 ja artikli 3f lõike 2 kohaselt esitatavas taotluses on arvesse võetud ainult selliseid lende, mis on tegelikult toimunud ja kuuluvad I lisas nimetatud lennutegevuste alla ning mille eest vastutab õhusõiduki käitaja. Selle ülesande täitmisel on tõendajale abiks õhusõiduki käitaja liiklemist käsitlevad andmed, sealhulgas kõnealuse käitaja poolt nõutud Eurocontrol'i andmed. Lisaks teeb tõendaja kindlaks, et õhusõiduki käitaja esitatud nimikoormus vastab kõnealuse käitaja nimikoormuste registrile, mida ta peab ohutuse eesmärgil.